

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej

www.haus.pl

SPRAWOZDANIE

z działalności

Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej w 2007

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej z główną siedzibą w Gliwicach oraz biurem zamiejscowym w Opolu jest związkiem stowarzyszeń zrzeszającym polskie i niemieckie organizacje i instytucje współpracujące na rzecz budowania dobrych stosunków polsko-niemieckich; podejmuje także działania na rzecz integracji Polski z Unią Europejską. Uroczyste otwarcie Domu z udziałem Prezydenta Republiki Federalnej Niemiec prof. dr Romana Herzoga oraz - w imieniu Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego - prof. Danuty Hübner, szefowej Kancelarii Prezydenta RP odbyło się 17 lutego 1998 r.

Działalność Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej ma na celu wspieranie budowy dobrych stosunków polsko-niemieckich we współpracy z mniejszością niemiecką, w oparciu o postanowienia Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy z 17 czerwca 1991r. między Rzeczypospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec oraz wspieranie integracji Polski z Unią Europejską. Kooperacja partnerów polskich i niemieckich w ramach Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej bierze swój początek z pięcioletniej działalności w regionie Fundacji im. Friedricha Eberta. Inicjatorami utworzenia Domu byli posłowie do Bundestagu: Markus Meckel, Hartmut Koschyk, dr Friedbert Pflüger, dr Christoph Zöpel oraz senatorowie polscy prof. Dorota Simonides i prof. Gerhard Bartodziej.

W ramach związku stowarzyszeń współpracują następujące polskie i niemieckie instytucje i organizacje:

1. ze strony polskiej:

- Związek Towarzystw Społeczno-Kulturalnych Niemców w Polsce,
- Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach,
- Regionalne Towarzystwo Polsko-Niemieckie z siedzibą w Gliwicach,
- Klub Samorządowy w Leśnicy,
- Regionalna Izba Przemysłowo-Handlowa w Gliwicach,
- Niemieckie Towarzystwo Oświatowe,
- Stowarzyszenie dla Współpracy na rzecz Energetyki Regionalnej,
- Związek Młodzieży Mniejszości Niemieckiej w RP,

2. ze strony niemieckiej:

- Towarzystwo Niemiecko-Polskie Zarząd Federalny,
- Fundacja im. Friedricha Naumanna,
- Fundacja im. Friedricha Eberta,

Statutowymi celami Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej są:

- Wspieranie i pogłębianie przyjaznych stosunków polsko-niemieckich we współpracy z organizacjami i instytucjami mniejszości niemieckiej w Polsce, która jako naturalny pomost między narodami polskim i niemieckim wnosi cenny wkład do życia ich społeczeństw. Wspieranie mniejszości niemieckiej i jej dialogu z większością polską.
- Popularyzacja wiedzy i inicjowanie wspólnych przedsięwzięć w zakresie: nauki, kultury, historii, gospodarki, społeczeństwa i polityki obu krajów oraz propagowanie, zwłaszcza wśród młodego pokolenia, postaw wzajemnego zrozumienia i współpracy. Dialog interkulturowy i działania na rzecz odkrywania i pielęgnowania wielokulturowych tradycji Górnego Śląska z uwzględnieniem także niemieckiego dziedzictwa kulturowego regionu
- Współpraca w zakresie budowania społeczeństwa obywatelskiego. Niwelowanie uprzedzeń i stereotypów. Współpraca w zakresie umacniania i rozwoju samorządności i decentralizacji oraz transformacji systemu gospodarczego i społecznego (restrukturyzacja Górnego Śląska).
- Działania w zakresie współpracy interregionalnej jak również działania na rzecz dynamizacji procesu integracji Polski z Unią Europejską.

Dom realizuje projekty edukacyjne i informacyjne w formie: konferencje, seminaria, szkolenia, warsztaty, wyjazdy informacyjne, publikacje, konkursy itp. w następujących dziedzinach: budowanie społeczeństwa obywatelskiego, decentralizacja i rozwój samorządności, propagowanie międzynarodowych standardów ochrony praw mniejszości narodowych, dialog interkulturowy, rozwój lokalny i regionalny, integracja Polski z Unią Europejską. Adresatami i partnerami tych działań są samorządy terytorialne, organizacje pozarządowe, mniejszość niemiecka, dziennikarze, środowiska nauki, polityki, kultury, młodzież. Tylko w 2005 roku DWPN zrealizował ok. 160 przedsięwzięć w zakresie edukacji i kultury z udziałem około 15.000 osób z Polski, Niemiec i innych krajów. Przedsięwzięcia adresowane do i realizowane we współpracy z młodzieżą zajmują priorytetowe miejsce w naszej działalności. W 1999 r. Zarząd Domu podjął inicjatywę powołania Centrum Europejskiego, które realizuje projekty o charakterze europejskim.

Przy Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej działa Centrum Europejskie, które zostało uroczystie otwarte 14 grudnia 1999 roku w obecności m.in. głównego negocjatora ze strony rządu RP z Komisją Europejską ministra Jana Kułakowskiego. Centrum podejmuje szereg inicjatyw skierowanych do samorządów szczebla komunalnego (w gminach i powiatach), organizacjach pozarządowych, a przede wszystkim do młodego pokolenia. Proces integracji z Unią Europejską nie może przebiegać jedynie na płaszczyźnie państwowej, a ponadto musi obejmować wszystkie znaczące grupy społeczne. Aby województwa, powiaty, miasta i gminy w Polsce mogły stać się pełnoprawnymi uczestnikami i aktorami Wspólnoty Europejskiej, Centrum Europejskie realizuje programy informacyjne, szkoleniowe i doradcze, służące wspieraniu aktywnego udziału środowisk lokalnych i regionalnych w procesie integracji i w realizacji projektów europejskich oraz budowania poparcia dla integracji europejskiej wśród społeczeństwa polskiego. Centrum współpracuje przede wszystkim z władzami samorządowymi, organizacjami pozarządowymi, instytucjami rozwoju lokalnego i regionalnego. Ważnym elementem działania Centrum jest kooperacja z instytucjami i organizacjami UE, Republiki Federalnej Niemiec i Francji oraz z regionami w Europie, np. Północną Nadrenią - Westfalią, Nord-Pas de Calais i Nadrenią Palatynatem.

WYBRANE PROJEKTY DOMU WSPÓŁPRACY POLSKO-NIEMIECKIEJ

Obszar I

Wzmacnianie demokracji, poszanowanie praw człowieka i rozwój pluralistycznego społeczeństwa obywatelskiego

„Śląska Akademia CSR”

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej rozpoczął realizację nowatorskiego projektu z dziedziny Corporate Social Responsibility (Społeczna Odpowiedzialność Biznesu). Jego dalekosiężnym celem będzie stworzenie regionalnego ośrodka promocji koncepcji CSR mającej przyczynić się do podniesienia znajomości zagadnienia oraz zdynamizowania procesu wdrażania idei CSR na Górnym Śląsku (województwo śląskie i opolskie). Pierwszym pilotażowym przedsięwzięciem w ramach propagowania CSR było spotkanie warsztatowe zorganizowane 17 listopada 2006 r. w gliwickiej siedzibie Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej, adresowane do firm, instytucji i osób z Polski i Niemiec, zainteresowanych współpracą w ramach ww. projektu. Celem rozmowy warsztatowej było przedstawienie organizacji związanych z koncepcją CSR, jak również prezentacja wyników badań, doświadczeń w zakresie wdrażania i rozpowszechnienia tematyki CSR oraz oczekiwań związanych z ewentualnym udziałem lub partnerstwem w projekcie.

Podczas spotkania zaprezentowano także koncepcję strony internetowej poświęconej projektowi (www.csr-haus.pl), której zadaniem będzie m.in. propagowanie dobrych praktyk w przedsiębiorstwach naszego regionu. Oprócz tego dyskutowano nad koncepcją "Śląskiej Akademii CSR", będącej kontynuacją "Akademii Młodych Liderów i Liderów". Ponadto przedstawiono przykłady dobrych praktyk stosowania CSR na Górnym Śląsku. Partnerstwo merytoryczne projektu powierzyliśmy Fundacji CentrumCSR.PL z Warszawy oraz Wyższej Szkole Zarządzania i Nauk Społecznych z Tychów.

Celem projektu było kompleksowe omówienie, w gronie kilkunastu wybranych młodych osób z naszego regionu, koncepcji Corporate Social Responsibility (Społeczna Odpowiedzialność Biznesu) i zagadnień jej pokrewnych. Ostatnie seminarium połączone było z uroczystym zamknięciem projektu i stanowiło okazję do podsumowania przebiegu przedsięwzięcia. Pomysł wdrożenia tematyki Corporate Social Responsibility do programu Akademii powstał w ścisłej współpracy Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej z Fundacją im. Friedricha Eberta. W opracowaniu koncepcji projektu aktywny udział wzięli również: Fundacja CentrumCSR.PL oraz Wyższa Szkoła Zarządzania i Nauk Społecznych w Tychach. Położenie nacisku na tematykę Społecznej Odpowiedzialności Biznesu narodziło się przekonania, że promocja tej innowacyjnej koncepcji wśród mieszkanek/-ów, decydentów i regionalnych przedstawicieli biznesu może mieć ogromne znaczenie dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego na Górnym Śląsku.

Projekt "Śląska Akademia CSR" rozpoczęło w marcu 2007r. otwarte seminarium inauguracyjne, na które zaproszeni zostali przedstawiciele/-ki organizacji pozarządowych, administracji publicznej oraz ważnych w regionie podmiotów gospodarczych, ze szczególnym uwzględnieniem firm, które uzyskały tytuł "Przedsiębiorstwo Fair Play" i "Firma Równych Szans". W ramach "Śląskiej Akademii CSR" poruszono kwestie teoretyczne związane z koncepcją CSR, takie jak: definicje CSR, pojęcie interesariuszy, corporate citizenship, CSR a Public Relations, CSR jako narzędzie promowania równouprawnienia płciowego. Dodatkowo program Akademii obejmował część warsztatową,

w ramach której odbyły się warsztaty z: zarządzania projektami, komunikacji interpersonalnej, sztuki wystąpień publicznych i kontaktów z mediami.

Projekt zakończył się uroczystym seminarium podsumowującym podczas którego, oprócz wystąpień zaproszonych gości, odbyła się ewaluacja przedsięwzięcia. Uczestniczki i uczestnicy ocenili/li projekt bardzo pozytywnie, jako odpowiadający ich oczekiwaniom i stanowiący doskonałą okazję do spotkania osób, które zajmują się zagadnieniem CSR zawodowo. Jednocześnie, zarówno przedstawiciele partnerów merytorycznych, jak i osoby uczestniczące w projekcie, podzielili się uwagami, co do zmian i ulepszeń w następnej edycji Akademii. Na zakończenie wręczone zostały certyfikaty uczestnictwa. SeminaRIA i warsztaty w ramach projektu odbywały się w weekendy na terenie województw śląskiego i opolskiego: w Gliwicach, Kamieniu Śląskim, Opolu, Niewieszu, Chorzowie i Łubowicach.

Do projektu zaprosiliśmy osoby, które spełniały warunki określone w zasadach uczestnictwa, tj. zamieszkanie na terenie województw śląskiego lub opolskiego, aktywne uczestnictwo w życiu lokalnej społeczności i zainteresowanie problematyką *Spółecznej Odpowiedzialności Biznesu*. Tegoroczni absolwentki/ci to przedstawicielki/-e zarówno organizacji pozarządowych, administracji publicznej, sektora biznesu, jak i osoby studiujące. Jesteśmy przekonani, że dzięki Akademii wszystkie osoby uczestniczące w projekcie, z większą świadomością i poszerzonymi kompetencjami pełnić będą rolę liderki/-ów społeczności lokalnej, a zdobyte w trakcie seminariów i warsztatów wiadomości oraz praktyczne umiejętności pozwolą w efektywny sposób działać w obszarze propagowania i wdrażania koncepcji CSR w sferze zawodowej i społecznej.

Szkoła Letnia CSRegion

Ten projekt to wspólne przedsięwzięcie edukacyjno-badawcze Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz partnerów merytorycznych: Wyższej Szkoły Zarządzania i Nauk Społecznych w Tychach oraz Wyższej Szkoły Nauk i Sztuk Stosowanych (HAWK) w Göttingen. Projekt zrealizowany został w ramach inicjatywy "CSR dla Górnego Śląska", mającej na celu propagowanie wiedzy na temat innowacyjnej koncepcji Corporate Social Responsibility i jej roli w skutecznym zarządzaniu regionem.

Projekt skierowany był do grupy 20 studentek/-ów z Polski i Niemiec, którzy podczas tygodniowego pobytu na Górnym Śląsku (16-22 września br.) nie tylko uzyskali cenną wiedzę na temat modelu CSR w kontekście zarządzania regionalnego, ale także – poprzez wizyty studyjne i wywiady z przedsiębiorcami – uczestniczyli w badaniach monitorujących, w jakim stopniu koncepcja CSR znajduje swoje zastosowanie w strategii przedsiębiorstw działających w regionie. Przyszłymi beneficjentami projektu staną się samorządowcy, przedsiębiorcy, pracownicy organizacji pozarządowych i inne osoby zainteresowane zagadnieniem CSR, jak również wynikami badań i wytycznymi postępowania przy wdrażaniu CSR, opracowanymi przez studentki/-ów.

Poprzez organizację Szkoły Letniej CSRegion zapewniliśmy jego uczestni(cz)kom:

- bezpłatny udział w nowatorskim polsko-niemieckim projekcie edukacyjno-badawczym,
- możliwość poznania regionu Górnego Śląska ze szczególnym uwzględnieniem perspektywy socjologicznej,
- zapoznanie z koncepcją społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR) oraz zarządzania regionem,
- kształcenie umiejętności badania zjawisk społecznych na przykładzie CSR,

- współpracę naukową oraz wymianę wiedzy i doświadczeń pomiędzy polskimi i niemieckimi studentami pod okiem ekspertów w dziedzinie CSR z obu krajów,
- bezpośredni kontakt z kadrą zarządzającą przedsiębiorstwami Górnego Śląska,
- uzyskanie zaliczenia z przedmiotu zarządzanie regionem z wpisem do indeksu,
- zakwaterowanie, wyżywienie i dojazd do wizytowanych przedsiębiorstw.

Do udziału w Szkole Letniej CSRegion zaprosiliśmy studentki/ów i absolwentki/ów z woj. śląskiego i opolskiego. Wyniki przeprowadzonych badań oraz zdjęcia wykonane przez uczestniczki/ów są opublikowane na stronie www.csr-haus.pl, poświęconej inicjatywie *Corporate Social Responsibility dla Górnego Śląska*. "Szkoła Letnia CSRegion" została zrealizowana dzięki finansowemu wsparciu Fundacji im. Friedricha Eberta oraz Fundacji Roberta Boscha, Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej i Samorządu Miasta Gliwice.

Polsko-Niemiecka Akademia Dziennikarska nt. „Media w Polsce i Niemczech wobec Europy. Ideał, rzeczywistość, perspektywy”

Projekt realizowany przez Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej już po raz trzeci to pięciodniowy cykl wykładów i warsztatów. W ramach projektu jego uczestniczki i uczestnicy (wyłoniona na podstawie rekrutacji 20-osobowa grupa młodzieży z Polski i Niemiec) mieli okazję zapoznać się zarówno z teoretycznym, jak i praktycznym wymiarem zawodu dziennikarza. Liczne spotkania ze znanymi i doświadczonymi dziennikarzami pozwoliły przekonać się, jak wygląda praca korespondenta zagranicznego, poznać różnice oraz punkty wspólne realiów pracy dziennikarza w Polsce i w Niemczech, ale także dowiedzieć się o „ciemnych stronach” dziennikarstwa. Druga część projektu – Dziennikarstwo w praktyce – odbywała się w Katowicach, Opolu i Krakowie. Złożyły się na nią wizyty zarówno w małych, lokalnych, jak i największych w regionie redakcjach oraz stacjach radiowych (Radio RMF FM) i telewizyjnych (TVN i TVN 24 Katowice, TVP Opole). Wizyta w redakcji Pro Futura, wydającej m.in. *Schlesien Aktuell* i *Schlesien Journal*, pozwoliły zapoznać się uczestnikom Akademii z pracą reporterów telewizyjnych, a także towarzyszyć i pilnie obserwować redaktorów i montażystów podczas ich codziennej pracy.

Celem Akademii było zapoznanie młodych adeptów dziennikarstwa z zasadami i tajnikami związanymi z zawodem dziennikarza oraz przygotowanie im solidnej podstawy do dalszej edukacji i pracy w tym zakresie – szczególnie w kontekście polsko-niemieckiego sąsiedztwa w Europie. Wizyty i spotkania z dziennikarzami i pracownikami redakcji stanowiły doskonałą okazję do przyjrzenia się ich pracy oraz wysłuchania cennych uwag i spostrzeżeń dotyczących pracy dziennikarza. Szczególnie istotne i wartościowe dla uczestników Akademii były wskazówki i porady nt. pracy i kariery w mediach udzielane im przez doświadczonych pracowników sektora mediów oraz możliwość bezpośredniej rozmowy i wymiany uwag i pytań z ekspertami.

Warsztaty dla nauczycielek/li: "Lekcje genderowe, czyli równouprawnienie płci w pigułce" wrzesień - grudzień 2007 roku

Projekt realizowany był we współpracy z Fundacją im. Friedricha Eberta. „Lekcje genderowe, czyli równouprawnienie płci w pigułce” poświęcony był popularyzacji tematyki równości płci, umocnienia w świadomości społecznej pozycji kobiety jako pełnoprawnej obywatelki oraz obaleniu istniejących stereotypów, które bardzo często stanowią barierę w realizowaniu własnych ambicji i celów wielu kobiet.

Podczas warsztatów staraliśmy się z jednej strony przekazać konkretne informacje dotyczące prawnych gwarancji równości w edukacji, wskazać dyskryminujące treści zawarte w podręcznikach, uświadomić znaczenie "ukrytego programu nauczania", funkcjonującego w szkołach. Jednocześnie chcieliśmy zwiększyć świadomość genderową nauczycielek i nauczycieli, wspólnie przeanalizować te wydarzenia z życia każdego człowieka, które decydują o tym, jakie decyzje podejmujemy, jakie są nasze wybory życiowe, jak postrzegamy siebie, własne zdolności i możliwości w kontekście swojej płci.

Spotkania poświęcone były najważniejszym zagadnieniom związanym z równouprawnieniem płci. Pierwsze warsztaty nt. "Kobiecość i męskość wytworem kultury? Wprowadzenie do zagadnień związanych z gender", przeprowadzone w dniach 29-30 września br., zorientowane były głównie wokół zagadnienia różnic pomiędzy płcią biologiczną (*ang. sex*) oraz płcią kulturowo - społeczną (*ang. gender*) i wynikających z nich konsekwencji. Drugie spotkanie nt. "Stereotypy płciowe i ich konsekwencje w życiu społecznym. Socjalizacja płci w szkole", odbyło się 20-21 października br. i skupiało się na uświadomieniu wpływu szkoły na kształtowanie się indywidualnych koncepcji ról płciowych poprzez m.in. analizę treści zawartych w czasopiśmie i podręcznikach szkolnych. Trzecie warsztaty nt. "Przemoc wobec kobiet i dziewcząt. Jak prowadzić zajęcia antyprzemocowe w szkole?" poruszały kwestię rozmiaru i postaci zjawiska przemocy oraz uczyły jak reagować na różne przejawy molestowania. Spotkanie podjęło także próbę odpowiedzi na pytanie, czy w naszych szkołach można podjąć kroki w zakresie przeciwdziałania przemocy.

W projekcie udział wzięło 15 nauczycielek (z uwagi na brak zgłoszeń nauczycieli), które przesyłały formularze zgłoszeniowe i umotywowały swój udział w "Lekcjach genderowych".

Obszar II

Kampania informacyjno-edukacyjna: Członkostwo Polski w Unii Europejskiej ważnym elementem dobrosąsiedzkich i przyjaznych stosunków między Polską a Niemcami

Cykliczne debaty z osobistościami ze świata nauki i polityki dotyczące najbardziej aktualnych problemów Unii Europejskiej oraz stosunków polsko-niemieckich w kontekście przewodnictwa Niemiec w Unii Europejskiej w pierwszej połowie 2007 r. pt. „Quo vadis, Europo?”

Debaty już od trzech lat są dobrą okazją dla mieszkank i mieszkańców regionu do spotkania z osobistościami z polskiego i niemieckiego świata nauki i polityki związanego z Unią Europejską i porozmawiania na tematy dotyczące najbardziej aktualnych problemów politycznych, społecznych i gospodarczych, a w tym przede wszystkim spraw i wyzwań dotyczących Unii Europejskiej, miejsca i roli Polski oraz Niemiec w jej strukturach oraz stosunków polsko-niemieckich w ramach członkostwa w Unii Europejskiej.

W 2007 roku odbyły się cztery debaty z cyklu „Quo vadis, Europo?”.

Pierwsza debata nt. „**Unia Europejska pod przewodnictwem Niemiec, Niemcy pod przewodnictwem kobiety – debata o roli kobiet w europejskim życiu publicznym**” odbyła się 12 marca. Udział kobiet w życiu publicznym wciąż jeszcze jest w Polsce dużo mniejszy niż udział mężczyzn i dla wielu osób bardzo nieoczywisty. Dzieje się tak mimo gwarancji prawnych dotyczących

równości praw i szans obu płci w różnych dziedzinach życia, znajdujących się zarówno w prawie polskim, jak i w obowiązujących Polskę, jako kraj członkowski Unii Europejskiej, dokumentach międzynarodowych. Celem debaty było omówienie problematyki obecności kobiet w życiu publicznym, a tym samym – w procesach decyzyjnych, w odniesieniu do doświadczeń polskich i niemieckich oraz w kontekście członkostwa obu krajów w Unii Europejskiej. Chcieliśmy również zapoznać uczestniczki i uczestników debaty z działaniami, jakie podejmuje Unia Europejska w celu promocji udziału kobiet w procesach decyzyjnych. Debata na ten temat była szczególnie ważna w kontekście trwającego właśnie Europejskiego Roku Równych Szans dla Wszystkich.

W debacie udział wzięły:

- dr Monika Ksieniewicz – koordynatorka Współpracy Międzynarodowej, Departament ds. Kobiet, Rodziny i Przeciwdziałania Dyskryminacji, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej,
- Elke Schilling – była Sekretarz Stanu w rządzie Landu Saksonia-Anhalt, trenerka gender mainstreaming,
- Jolanta Plakwicz – Fundacja PSF Centrum Kobiet, była członkini Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego,
- Kinga Lohmann – dyrektorka, Koalicja Karat.

19 kwietnia odbyła się druga debata nt. **„Rola dialogu polsko-niemieckiego na rzecz przyszłości UE w kontekście przewodnictwa Niemiec w Unii Europejskiej”**. W debacie w roli ekspertów udział wzięli przedstawiciele świata polityki z Polski i Niemiec zajmujący się tematyką międzynarodową, a w szczególności polsko-niemiecką. Byli to: dr Angelica Schwall-Düren, Przewodnicząca Federalnego Związku Towarzystw Polsko-Niemieckich, Deputowana do Bundestagu, Wiceprzewodnicząca Klubu Parlamentarnego SPD; dr Jan Rzymelka, Poseł na Sejm RP, Przewodniczący Polsko-Niemieckiej Grupy Parlamentarnej; Marian Jarosz, Radny Sejmiku Województwa Śląskiego, Członek Komisji Współpracy Zagranicznej i Integracji Europejskiej Sejmiku Województwa Śląskiego.

Trzecia debata miała miejsce 26 września i jej temat brzmiał **„Prezydencja Niemiec w Radzie Unii Europejskiej widziana oczami polityków i dziennikarzy”**. W debacie poświęconej podsumowaniu prezydencji Niemiec w Radzie UE w roli ekspertów udział wzięli przedstawiciele świata mediów z Polski i Niemiec zajmujący się tematyką międzynarodową, a w szczególności unijną. Byli to: red. Frank Herold, redaktor Berliner Zeitung, red. Piotr Cywiński, korespondent Wprost w Berlinie, red. Marek Orzechowski, korespondent TV Polsat w Brukseli. Natomiast prezydencję Niemiec widzianą z perspektywy polityków przybliżyli: prof. Dorota Simonides, Senator RP od I do V kadencji, odznaczona na rzecz pojednania Polsko-Niemieckiego oraz Jan Rzymelka, Poseł na Sejm RP, Przewodniczący Polsko-Niemieckiej Grupy Parlamentarnej. Spotkanie moderowane było przez Corneliusa Ochmana, przedstawiciela Fundacji Bertelsmanna.

13 grudnia 2007 roku w Akademii Ekonomicznej w Katowicach Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej wraz z Centrum Badań i Studiów Europejskich Akademii Ekonomicznej w Katowicach oraz Fundacją Współpracy Polsko-Niemieckiej zorganizował czwartą i zarazem ostatnią w tym roku debatę z cyklu "Quo vadis, Europo?". Debata poświęcona była **Traktatowi Reformującemu Unię Europejską**.

Grudniowa debata poruszała aktualne tematy związane z Unią Europejską, rolą Polski i Niemiec w Europie oraz stosunkami polsko-niemieckimi na arenie europejskiej. Tym razem dyskutowaliśmy o roli, jaką odegrała Polska w przyjęciu Traktatu oraz płynących z tego faktu korzyściach dla Polski i Polaków. Debata miała na celu ocenę polskich negocjacji i polityki polskiego rządu odnośnie

Traktatu oraz wymianę opinii o tym, jak polskie stanowisko postrzegane było przez polityków i dziennikarzy innych krajów Unii Europejskiej.

W debacie udział wzięli:

- dr hab. Florian Kuźnik, prof. AE, rektor Akademii Ekonomicznej w Katowicach (moderacja),
- dr Gerhard Gnauck, korespondent "Die Welt" w Polsce,
- Dominik Hierlemann, ekspert ds. Unii Europejskiej Fundacji Bertelsmanna,
- Andrzej Gałazewski, poseł na Sejm RP,
- prof. Ryszard M. Małajny, kierownik Katedry Porównawczego Prawa Konstytucyjnego i Doktryn Politycznych oraz Prawnych, Uniwersytet Śląski,
- prof. Marek Pliszkiwicz, dyrektor Centrum Badań i Studiów Europejskich, AE Katowice.

„Europejskie Dni Tolerancji na Śląsku” – unijne prawa człowieka, mniejszości narodowych i etnicznych, kobiet, mniejszości obyczajowych i wyznaniowych oraz ich realizacja w praktyce

Europejskie Dni Tolerancji odbyły się w terminie 5-7 grudnia 2007 roku w Gliwicach, Bytomiu, Bielsku-Białej i Tarnowskich Górach. Na program złożyły się wykłady, warsztaty edukacyjne i spotkania zarówno z dziennikarzami, pracownikami uczelni wyższych, jak i trenerami organizacji pozarządowych, zajmujących się tematyką tolerancji, równouprawnienia, praw człowieka, wielokulturowości oraz przeciwdziałania dyskryminacji. Pierwszy dzień – odbywający się w całości w Gliwicach – poświęcony był mniejszościom narodowym oraz religijnym, drugiego dnia w Katowicach i Gliwicach poruszone zostały tematy praw kobiet i mniejszości obyczajowych, trzeci dzień upłynął w Tarnowskich Górach i Gliwicach pod hasłem edukacji dla tolerancji oraz wielokulturowości. Wieczorną część "Europejskich Dni Tolerancji na Śląsku" wypełnił program kulturalny, na który złożyły się pokazy filmów związanych z problematyką szeroko rozumianych praw człowieka oraz koncert.

Podstawową formą propagowania idei tolerancji podczas przedsięwzięcia były liczne warsztaty dla młodzieży gimnazjalnej, które odbywały się każdego dnia projektu. Ponadto urozmaicono go o takie formy dyskursu jak: konferencja inauguracyjna poświęcona zagadnieniom związanym z mniejszościami narodowymi i wyznaniowymi; dyskusja panelowa nt. „Czy Europa potrzebuje wielokulturowości? Przemyślenia, argumenty, tezy na przykładzie doświadczeń Górnego Śląska” oraz seminarium poświęcone kwestii praw kobiet i mniejszości obyczajowych. Powyższe przedsięwzięcia stanowiły skuteczne narzędzie krzewienia ducha demokracji, tolerancji, a co za tym idzie promowanie idei poszanowania praw człowieka. W realizowanych po raz pierwszy obchodach *Europejskich Dni Tolerancji* uczestniczyło 800 osób.

Debaty europejskie dla młodzieży (studenci, uczniowie, młodzież ze Szkolnych Klubów Europejskich) dotyczące aktualnych problemów politycznych, społecznych i gospodarczych Polski, UE, Górnego Śląska i stosunków polsko-niemieckich

Ósma już edycja debat oksfordzkich, które cieszą się nieustającym zainteresowaniem młodzieży i nauczycieli szkół z całego Śląska miała na celu zarówno przekazywanie wiedzy na temat Unii Europejskiej oraz członkostwa Polski w Unii Europejskiej, jak również umożliwienie młodym ludziom weryfikacji posiadanej wiedzy na aktualne tematy dotyczące życia politycznego, społecznego i gospodarczego w Polsce i Unii Europejskiej poprzez konfrontację z poglądami innych uczestników, a także porównanie jej z opiniami bardziej doświadczonych osób. Debaty te umożliwiły młodym ludziom

aktywne działanie na rzecz wspierania idei zjednoczenia europejskiego, pracę nad budowaniem własnych postaw obywatelskich oraz zaangażowanie w kwestie przyszłości Unii Europejskiej – co w przyszłości zaowocuje świadomym, aktywnym społeczeństwem. Istotnym elementem ósmego cyklu debat była refleksja nad bieżącymi wydarzeniami społeczno-politycznymi w Niemczech, Polsce oraz Unii Europejskiej, w tym m. in. niemiecka prezydencja w Unii Europejskiej, rozszerzenie UE o Rumunię i Bułgarię jak również 50-lecie podpisania Traktatów Rzymskich.

Tym razem zaprosiliśmy szkoły z województwa śląskiego i opolskiego do współorganizacji debat u siebie. Trzy spotkania odbyły się tradycyjnie w gliwickiej siedzibie Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej, natomiast pozostałe – w wybranych szkołach województwa śląskiego:

- 20 marca, temat: *Prawa mniejszości narodowych w Unii Europejskiej na przykładzie mniejszości niemieckiej w Polsce. Czy prawa mniejszości narodowych w Polsce powinny być większe?*
- 31 marca, temat: *Czy prezydencja Niemiec w Unii Europejskiej polepszy stosunki polsko-niemieckie?*
- 21 kwietnia, temat: *Czy program "Zero tolerancji dla przemocy w szkole" to właściwy sposób na kształtowanie postaw młodzieży w kontekście wartości UE?*
- 19 maja, temat: *Czy wartości i cele, które przyświecały utworzeniu EWG w 1957 roku, są nadal ważne dla przyszłości Unii Europejskiej?*
- 11 czerwca, temat: *Czy włączenie Bułgarii i Rumunii do Unii Europejskiej zmieni pozycję i znaczenie Polski w Unii Europejskiej?*
- 10 grudnia, temat: *Czy po wyborach powinna się zmienić polityka polskiego rządu w ramach Unii Europejskiej?*

Zwieńczeniem cyklu debat oksfordzkich były weekendowe warsztaty edukacyjne pt. „**Trening Wystąpienia Publicznych**”, w których uczestniczyły osoby w wieku od 15 do 18 lat wyłonione na podstawie nadesłanych listów motywacyjnych. Młodzież uczestniczyła w 3 warsztatach, złożonych z części teoretycznej oraz szeroko rozbudowanej części praktycznej. Część teoretyczna będąca wprowadzeniem do kolejnych części obejmowała m.in. takie zagadnienia jak: definiowanie audytorium oraz techniki poprawy skuteczności przekazu, definiowanie celu i sposobu wypowiedzi, struktura wypowiedzi – budowanie wstępu, rozwinięcia i zakończenia, techniki zwiększania zaufania do mówcy oraz zjednywanie zwolenników. Część praktyczna obejmowała wystąpienia przed publicznością oraz wystąpienia przed kamerą. Podczas treningu młodzież miała okazję wypróbować poznane wcześniej techniki wystąpień, w tym m.in. sposoby formułowania tezy i konstruowania argumentu oraz pobudzania i zjednywania słuchaczy. Wystąpienia były nagrywane i później analizowane z szkoleniowcem, dzięki czemu każdy z uczestników miał okazję zobaczyć i ocenić siebie w trakcie wystąpienia. Występ przed kamerą dodatkowo mobilizował młodzież uczestniczącą w warsztatach do zwrócenia szczególnej uwagi na mowę ciała oraz walkę z tremą i stanowił atrakcyjną i skuteczną formę dydaktyczną.

Reaktywowanie Forum i zacieśnienie współpracy Szkolnych Klubów Europejskich z terenów województw śląskiego i opolskiego oraz profesjonalizacja opiekunów Szkolnych Klubów Europejskich – „Szkolne Kluby Europejskie – Akcja: aktywizacja!” Spotkania i warsztaty dla młodzieży i opiekunów SKE

Reaktywowanie i zacieśnienie współpracy szkolnych klubów europejskich z terenów województw śląskiego i opolskiego to ważne zadanie Domu wpisujące się w jeden z jego głównych celów

statutowych mówiący o pracy z młodzieżą. Narzędziem do realizacji tego celu był projekt **"Szkolne Kluby Europejskie - Akcja: aktywizacja!"**. Miał on formę cyklu warsztatów kształtujących umiejętności przydatne w działalności klubu europejskiego oraz spotkań tematycznych kierowanych dla młodzieży oraz dla opiekunów SKE. Tematyka warsztatów dla młodzieży obejmowała: promowanie aktywnych postaw obywatelskich, podstawy przygotowania i realizacji projektu, budowanie pozytywnego wizerunku klubu, tworzenie i opieka nad stroną internetową oraz warsztat dziennikarski. Oprócz młodzieży do udziału w projekcie zaprosiliśmy także nauczycieli i opiekunów SKE, dla których przygotowaliśmy trzy bloki warsztatowe dotyczące atrakcyjnych metod aktywizacji młodzieży, edukacji obywatelskiej oraz zarządzania projektem wymiany młodzieżowej. Łącznie na projekt „Szkolne Kluby Europejskie – Akcja: aktywizacja!” złożyło się 5 warsztatów dla młodzieży z zakresu kształtowania umiejętności przydatnych w działalności klubu europejskiego, 3 warsztaty dla nauczycielek/li oraz 2 spotkania tematyczne stanowiące platformę wymiany doświadczeń zarówno członków, jak i opiekunów SKE z terenów województw śląskiego i opolskiego. Patronat honorowy nad projektem objął prof. dr hab. Jerzy Buzek, Poseł do Parlamentu Europejskiego, były Premier RP.

W ramach projektu przeprowadzono następujące **warsztaty dla młodzieży**: „Jak zostać liderką/liderem? Aktywizacja liderek/liderów młodzieżowych”, „Od pomysłu do realizacji – warsztat z zarządzania projektem”; „Dobry PR – jak budować wizerunek klubu europejskiego?” „SKE w wirtualnej przestrzeni – warsztat z budowania stron internetowych” oraz „Kreatywne pisanie – warsztat dziennikarski”.

Warsztaty dla nauczycielek/nauczycieli i opiekunek/opiekunów SKE obejmowały następujące zagadnienia: „Nauczanie metodą projektu”, „Wymiana młodzieży dla początkujących – zarządzanie projektem wymiany” oraz „Edukacja obywatelska w szkole”.

Ostatnią część projektu stanowiły **spotkania tematyczne**. Spotkanie tematycznie dla nauczycielek/li „Jak skutecznie i ciekawie prowadzić Szkolny Klub Europejski?” odbyło się 2 października natomiast spotkanie tematyczne dla młodzieży nt. „Młodzi o potrzebach Europy – debata oraz prezentacja osiągnięć Szkolnych Klubów Europejskich”, miało miejsce 5 grudnia 2007 roku.

Projekt "Szkolne Kluby Europejskie - Akcja: Aktywizacja!" stanowił dla młodzieży oraz nauczycieli i opiekunów SKE źródło pomysłów, inspiracji oraz praktycznych informacji przydatnych w działalności SKE a także pomógł im pełniej zrozumieć potrzebę zaangażowania i znaczenia działalności Szkolnych Klubów Europejskich w kontekście wyzwań stojących przed młodymi Europejczykami. Spotkania tematyczne i warsztaty stanowiły także okazję do wymiany informacji i doświadczeń oraz prezentacji dobrych praktyk stosowanych przez Szkolne Kluby Europejskie.

Stworzenie portalu www.forumske.pl

Zwieńczeniem realizowanego w 2007 r. projektu "Szkolne Kluby Europejskie – Akcja: Aktywizacja!" było powstanie serwisu internetowej – platformy dla wymiany wiedzy, doświadczeń, pomysłów i kontaktów pomiędzy młodzieżą aktywnie działającą w szkolnych klubach z województw śląskiego i opolskiego. Co ważne, strona ta w dużej mierze zaprojektowana jest przez członkinie i członków SKE. Pierwsze pomysły i szkice to efekt warsztatów z zakresu budowania stron internetowych, przeprowadzonych 9 października 2007 r.

Gliwickie Forum Europejskie – Organizacje pozarządowe w Europie i dla Europy

Głównym celem II Gliwickiego Forum Europejskiego było promowanie aktywnego obywatelstwa europejskiego i zaangażowania na rzecz regionu wśród jego mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pozarządowych (NGOs). Aby osiągnąć zamierzony cel, Forum przybrało formę jednodniowej platformy wymiany wiedzy i doświadczeń, na którą składały się warsztaty, wykłady prowadzone przez ekspertów tematu, prezentacje stoisk organizacji pozarządowych z regionu (województwa śląskiego i opolskiego), w tym z Gliwic oraz z regionu partnerskiego woj. śląskiego – Północnej Nadrenii-Westfalii, a także program kulturalny. Dzięki bogatej gamie tematów poruszanych w czterech blokach tematycznych, różnorodności form dydaktycznych oraz szerokiemu wachlarzowi prezentujących się NGOs, w gronie odbiorców znalazły się:

- organizacje pozarządowe, doświadczone w działalności lokalnej, które informowane były m.in. o nowych źródłach finansowania swojej działalności, a także możliwych kierunkach rozwoju;
- młode organizacje pozarządowe, którzy potrzebują wskazówek jak właściwie rozpocząć działalność społeczną na arenie lokalnej;
- aktualni i potencjalni partnerzy organizacji pozarządowych z sektora biznesu i administracji;
- nauczyciele i młodzież,
- aktywni mieszkańcy regionu i wszyscy ci, którym nie jest obojętne otoczenie, w którym żyją i dla których ważne jest tworzenie wspólnej Europy w oparciu o silne regiony.

Forum, na które zaproszono organizacje pozarządowe z województw śląskiego, opolskiego oraz ekspertów z Polski i Niemiec (głównie z Północnej Nadrenii-Westfalii), było także okazją do nawiązania nowych kontaktów, zacieśnienia współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy organizacjami, a także zintensyfikowania działań na rzecz budowania społeczeństwa obywatelskiego i pogłębiania procesu integracji europejskiej.

Urozmaicona forma Forum oferowała 4 bloki tematyczne:

- Blok I - Organizacje pozarządowe w odpowiedzi na problemy społeczne,
- Blok II - Od aktywnego społeczeństwa obywatelskiego do organizacji pozarządowych,
- Blok III - Międzysektorowa i międzynarodowa współpraca organizacji pozarządowych na rzecz rozwoju regionu,
- Blok IV - Wspólna Europa, wspólne pomysły, wspólne działania. Aktywność młodzieży i jej wychowanie w różnorodności kulturowej.

Dla zainteresowanych uczestników udostępnione zostały dwa punkty informacyjne:

- "Dobry start" – gdzie pracownicy *Inkubatora Organizacji Pozarządowych przy GCOP* odpowiadali na pytania związane z założeniem i prowadzeniem organizacji pozarządowej, pierwszymi dotacjami, zarządzaniem projektami etc.
- "Opera TFI S.A." – gdzie eksperci Funduszu doradzali, jak skutecznie zarządzać środkami finansowymi organizacji pozarządowych.

Poza częścią seminaryjną nie zabrakło również programu kulturalnego, a w nim występów tanecznych Gliwickiego Stowarzyszenia Taneczno-Sportowego "SZOK-Gliwice", pokazów szermierki późnośredniowiecznej prezentowanych przez stowarzyszenie "Chorągiew Ziemi Górnos Śląskiej", wystawy plakatów i projekcji reklam społecznych omawianych przez *Stowarzyszenie na rzecz Forum Inicjatyw Pozarządowych*, a także akompaniamentu zespołu jazzowego ŁAGOCKI-HORNIK DUO,

który umiał czas w trakcie odpoczynku w Forum Cafe – ogrodowej kawiarence. Wszyscy uczestnicy Forum mieli okazję wziąć udział w konkursie i wytypować najatrakcyjniejsze stoisko prezentujące się podczas spotkania. Organizacją, która najatrakcyjniej zaprezentowała swój dorobek, okazała się Plantacja Sztuki, a nagrodę dla uczestników biorących udział w konkursie wylosował p. Jarosław Zimoląg.

Projekt powstał dzięki finansowemu wsparciu Konsulatu Generalnego Republiki Federalnej Niemiec we Wrocławiu, Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz Samorządu Miasta Gliwice. Ze względu na duże uznanie, jakim cieszyło się zorganizowane przez DWPN "Gliwickie Forum Europejskie" oraz przekonanie, że taka forma promocji aktywności społecznej w prostej, czytelnej i przystępnej formie, jaką oferowało Forum ukazuje, iż warto działać na rzecz regionu, by nam wszystkim żyło się w nim lepiej, zaplanowano już realizację trzeciej edycji projektu w 2008 roku.

Partnerstwo na rzecz Profesjonalizacji Trzeciego Sektora (PIW EQUAL)

Od listopada 2004 do grudnia 2007 roku Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej współrealizował projekt "Partnerstwo na rzecz Profesjonalizacji Trzeciego Sektora", przy udziale środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL. Celem nadrzędnym projektu była profesjonalizacja i instytucjonalizacja organizacji pozarządowych działających non-profit (NGOs) w sektorze społecznym (rynek pracy, wykluczenie społeczne, równość szans, edukacja, kształcenie ustawiczne), tak aby mogły przejąć większą rolę w procesach rozwoju społeczno-gospodarczego i w realizacji przedsięwzięć w zakresie edukacji, rynku pracy, aktywności społeczności lokalnych i przeciwdziałania wszelkiej dyskryminacji i nierówności na rynku pracy na szczeblach lokalnym, regionalnym i centralnym.

Projekt realizowany był przez Partnerstwo, w skład którego wchodziło 14 organizacji i instytucji z terenu województw śląskiego i opolskiego. Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej był inicjatorem powołania Partnerstwa oraz wnioskodawcą projektu.

Realizacja działań Partnerstwa miała za zadanie przyczynić się do osiągnięcia konkretnych, mierzalnych efektów w postaci dynamicznego rozwoju organizacji objętych projektem, działających na terenie województw śląskiego i opolskiego oraz zwiększenia ich aktywnej, partnerskiej roli w społecznym i gospodarczym rozwoju na szczeblu lokalnym i regionalnym. Drugoplanowym efektem działań Partnerstwa będzie wzrost liczby wspólnych lokalnych i regionalnych inicjatyw i działań w dziedzinie przeciwdziałania bezrobociu, aktywizacji rynku pracy, przeciwdziałaniu nierówności i dyskryminacji na rynku pracy, podejmowanych przez organizacje non-profit, a także organizacje, przedsiębiorstwa i administrację publiczną. W rezultacie należy oczekiwać lepszego gospodarowania środkami finansowymi i innymi zasobami, a także przełamywania barier i niechęci do działań niepublicznych instytucji i organizacji społecznych, które często obserwuje się po stronie instytucji samorządowych i publicznych. W tym wymiarze efekty projektu będą też zbieżne z kwestiami horyzontalnymi określonymi w PIW Equal w punkcie rozwój lokalny.

Partnerstwo na rzecz Profesjonalizacji Trzeciego Sektora w okresie od lipca 2005 roku do grudnia 2007 roku przeprowadziło następujące 3 bloki działań:

1) Program edukacji dla profesjonalizacji III sektora - model systemu szkolenia i wzorcowe programy szkoleniowe dla menedżerów i pracowników organizacji pozarządowych (modułowe szkolenia dla menedżerek/ów oraz pracownic/ków organizacji pozarządowych)

Celem szkoleń była profesjonalizacja pracy NGOs poprzez dostarczenie osobom w nich pracującym niezbędnej wiedzy i umiejętności, koniecznych w prowadzeniu codziennej działalności. Tematyka szkoleń została opracowana na podstawie badań potrzeb szkoleniowych w organizacjach pozarządowych, co gwarantowało jej zgodność z rzeczywistymi deficytami NGOs w tym zakresie.

2) Inkubatory Organizacji Pozarządowych (IOP)

Celem podprojektu było przygotowanie miejsc dla małych i średnich organizacji pozarządowych, w których otrzymają one wsparcie merytoryczne i techniczne. Inkubatory wspierały i nadal wspierają działalność organizacji poprzez udzielanie informacji, poradnictwo, opiekę merytoryczną, szkolenia, udostępnienie lokalu oraz sprzętu biurowego. Inkubatory powstały w 6 lokalizacjach w województwach śląskim i opolskim.

3) Pomocniczość w Praktyce Lokalnej dla profesjonalizacji III sektora - rozwój lokalnej współpracy międzysektorowej z udziałem organizacji pozarządowych, Ośrodki Partnerstwa Lokalnego (OPAL)

Celem działania było wypracowanie i wdrożenie modelowego systemu współpracy międzysektorowej, tj. organizacji pozarządowych, instytucji publicznych oraz przedsiębiorstw. W tym celu zostały utworzone trzy Ośrodki Partnerstwa Lokalnego oraz przeprowadzono konsultacje i warsztaty w zakresie współpracy.

Szerszą informację na temat projektu można znaleźć na stronie www.trzecisektor.pl

Impreza „Dzień Europy”

To impreza co roku organizowana 9 maja przez Samorząd Miasta Gliwice i Centrum Europejskie Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej. Tym razem w organizację imprezy włączyło się również Starostwo Powiatowe w Gliwicach. Tegoroczne obchody były szczególni ze względu na niemiecką prezydencję w Unii Europejskiej oraz 50-lecie podpisania Traktatów Rzymskich.

Dla tysięcy osób chcących razem z nami uczcić te kolorowe święto zjednoczonej Europy przewidzieliśmy jak zwykle wiele atrakcji, konkursów, koncerty lokalnych zespołów muzycznych, a także profesjonalne pokazy grup tanecznych. Wszystko to odbywało się 9 maja w godzinach od 17.00 do 22.00 na Placu Krakowskim w Gliwicach. Wieczór uświetnili artyści wielkiej sławy – Zespół KOMBII. Oprócz występów scenicznych powodzeniem w poprzednich latach cieszyły się także gry i zabawy przeprowadzane poza sceną – zapewnione były także i w tym roku. „Dzień Europy” był również świetną okazją do spotkania z młodzieżą z miast partnerskich Gliwic: Bottrop, Dessau, Kežmarok, Salgotarjan, Doncaster, Nacka, Valenciennes, Topolcany. Jak co roku włączyli się oni wraz z gliwicką młodzieżą w obchody „Dnia Europy” w Gliwicach.

Tradycyjnie już w godzinach od 14.00 do 19.00 mieszkańcy miasta i okolic mieli okazję podróżować Autobusem (nr 676) i Tramwajem (nr 4) Europejskim, w których czekały na pasażerów konkursy o tematyce europejskiej oraz ciekawe nagrody.

Cykl szkoleń dla Beneficjentów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego

Dom Współpracy Polsko – Niemieckiej w Opolu przeprowadził od 31.08.2007 do 21.12.2007 na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego 34 specjalistyczne szkolenia związane z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego i finansowane z Pomocy Technicznej RPO WO. Szkolenia dotyczyły takich zagadnień jak Prawo Zamówień Publicznych, Pomoc Publiczna, Studium Wykonalności, Lokalne Plany Rewitalizacji oraz Prawo Budowlane i odbywały się w siedzibie DWPN oraz we wszystkich 11 powiatach Województwa Opolskiego. Ogólnie przeszkolono około 500 potencjalnych Beneficjentów.

Obszar III

Popularyzowanie wielokulturowego dziedzictwa Górnego Śląska w myśl motto „Bez znajomości historii regionu nie można odpowiedzialnie kształtować jego przyszłości i wzmacniać wzajemnej akceptacji i integracji różnych grup społecznych oraz identyfikacji mieszkańców z ich regionem”

Historia Lokalna na przykładzie wybranych powiatów, miast i gmin

W roku 2007 projekt realizowany był w Grodkowie, Lewinie Brzeskim, Prószkowie, Głubczycach, Opolu oraz w powiatach: oleskim i strzeleckim. W ramach projektu odbyło się 16 spotkań, w tym 14 wykładów, 1 konkurs, 1 wycieczka historyczno-krajoznawcza, a czteroletnią realizację projektu w Grodkowie zakończyło wydanie publikacji. Przy realizacji projektu współpracowaliśmy z ok. 16 zagranicznymi, lokalnymi i regionalnymi instytucjami. W 2007 roku rozpoczęto współpracę z Głubczycami, odbyło się również spotkanie „Wybitni Niemcy z Opola”, które rozpoczęło kolejny cykl spotkań „Historia Lokalna w Opolu”.

Głównym elementem projektu był cykl wykładów, podczas których uczestnicy najczęściej brali udział w żywych dyskusjach. Szczególnie interesujące były spotkania na temat dziedzictwa kulturowego poszczególnych miejscowości, stosunków narodowościowych na Górnym Śląsku od połowy XIX w. do początków XX w. W ramach projektu mieszkańcy nierzadko po raz pierwszy mieli okazję wypowiedzieć się na temat wydarzeń, których sami byli uczestnikami lub też znali je z przekazów rodzinnych. Często z własnej inicjatywy po oficjalnym zakończeniu spotkania w mniejszym gronie dyskusja toczyła się dalej.

Przykładowe tematy spotkań w 2007 roku: „Wybitni Niemcy z Opola“, „Zakon Joannitów na Ziemi Głubczyckiej“, „Echem historii lokalnej – oleskie legendy“, „Herb Lewina Brzeskiego“, „Ślady wydarzeń historycznych w życiu społeczności Brońca“, „Pomniki – pamięć czy przemijanie?“, „Dzieje pożarnictwa na Górnym Śląsku“.

Przygotowanie wystawy wraz z towarzyszącą jej publikacją pt. „Na granicy. Rzecz o czasach, ludziach i miejscach”

Wystawa Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej posiada charakter historyczny; została przygotowana z okazji 85. rocznicy wytyczenia polsko-niemieckiej granicy na Górnym Śląsku prezentując konsekwencje wytyczenia i ostatecznego przebiegu tej granicy po 22 roku XX wieku. Głównym celem wystawy było przybliżenie szerszym kręgom, przede wszystkim młodzieży, tego prawie całkowicie zapomnianego rozdziału górnośląskiej, a co za tym idzie także wspólnej, polsko-niemieckiej historii. Poprzez wystawę i publikację chcieliśmy zwrócić uwagę nie tylko na dramatyzm sytuacji, w jakiej znaleźli się Górnoszlązacy, lecz także – w oparciu o relacje świadków – pokazać, że mimo wielu burzliwych wydarzeń na Górnym Śląsku lat 20-tych i 30-tych możliwe było pokojowe współistnienie Polaków i Niemców, że możliwe było "przekraczanie dzielących granic".

Zaproponowaliśmy dzisiejszym mieszkańcom regionu *podróż w czasie*. Odwiedzający wystawę mogą przenieść się w lata 20-te po to, by wyobrazić sobie, co podział regionu oznaczał dla Górnoszlazaków Anno Domini 1922. Z pewnością granica była dla nich początkowo czymś tak samo niewyobrażalnym, jak byłaby dla nas – żyjących tu w początkach XXI wieku. Nasze przedsięwzięcie służyć ma także pobudzeniu i wzmocnieniu świadomości wielokulturowej przeszłości regionu wśród jego dzisiejszych mieszkańców: historia ta, przede wszystkim jednak historia jak najbardziej pozytywnych kontaktów na poziomie "normalnych obywateli", ciągle jeszcze jest w zbyt małym stopniu obecna w świadomości mieszkańców i życiu publicznym.

W ramach wystawy i publikacji prezentujemy materialne i niematerialne pozostałości polsko-niemieckiej granicy na Górnym Śląsku (1922-1939). W oparciu o materiały zdjęciowe pokazujemy przebieg granicy w najbardziej interesujących miejscach, przypomnimy także o kuriozach granicznych (np. podziemnym wytyczeniu granicy w kopalniach). W ramach projektu przeprowadzone zostały wywiady z mieszkańcami dawnych polskich i niemieckich miejscowości granicznych: z osobami, które mają jeszcze w pamięci życie na granicy, a także z młodszą generacją (naukowcy, historycy, studenci i uczniowie), których zapytaliśmy, na ile granica ta tkwi jeszcze w głowach dzisiejszych mieszkańców Górnego Śląska.

Cykl wycieczek krajoznawczych „Na granicznym szlaku” przygotowanych w nawiązaniu do wystawy "Na granicy. Rzecz o czasach, ludziach i miejscach”

Odwiedzających wystawę „Na granicy. Rzecz o czasach, ludziach i miejscach” zaprosiliśmy także w podróż – zostały zorganizowane 3 wycieczki szlakiem polsko-niemieckiej granicy. Trasa przejazdu prowadziła przez ówczesne przygraniczne miejscowości dawniej należące do niemieckiej części Górnego Śląska (Gliwice, Zabrze, Zaborze, Biskupice) oraz do części polskiej (Przyszowice, Kończyce, Ruda, Rudzka Kuźnica). W ciągu niespełna dwóch godzin podróży uczestnicy transgranicznej podróży przekroczyli aż dziesięć razy granicę, która dzieliła w latach 1922-1939 Górny Śląsk. Po drodze dla podróżników zaplanowanych było kilka przystanków w miejscach szczególnie kuriozalnego wytyczenia owej granicy: można było np. zobaczyć, że także brama kopalni mogła funkcjonować jako przejście graniczne, a ogrodzenie zakładu jako granica państwowa (co w Zabrzu było wtedy codziennością)! Można było zobaczyć miejsca kursowania eksterytorialnego tramwaju oraz zwiedzić przydomowy ogródek, w którym pośród równo przystrzyżonej trawy do dziś

stoi kamień graniczny z wyrytymi literkami "D" i "P". Podczas wycieczki dowiedziano się także w jaki sposób i jakie towary szmuglowano na ówczesnym polsko-niemieckim pograniczu.

Jak to w strefie nadgranicznej bywa, nie udało się naszym podróżującym uniknąć niecodziennych zdarzeń – atrakcyjną niespodzianką w trakcie podróży był... celnik! Funkcjonariusz (aktor) zatrzymał autobus, pytał o cel podróży oraz poprosił każdego z uczestników o okazanie tzw. „Verkehrskarte” (uprzednio każdy z uczestników podróży transgranicznej otrzymał ten „mały paszport” wraz z broszurą zawierającą mapkę przejazdu i zaznaczeniem dawnych przejść granicznych; wydawnictwo uzupełnione było historycznymi zdjęciami odwiedzonych miejsc).

Poprzez wycieczki chcieliśmy przybliżyć współczesnym mieszkańcom Śląska ów prawie całkowicie zapomniany rozdział historii górnośląskiej, kiedy to zrośnięty od stuleci, wielokulturowy region przez 17 lat musiał funkcjonować w ramach dwóch organizmów państwowych. Po ogłoszeniu decyzji o podziale, rozpoczęła się "pierwsza górnośląska wędrówka ludów". Kilkaset tysięcy mieszkańców dawnego obszaru plebiscytowego zmieniło swoje miejsce zamieszkania. Jedni chcieli pozostać w Niemczech jako niemieccy obywatele, inni pragnęli urzeczywistnić swoje marzenie o polskim Górnym Śląsku...

Chcieliśmy – z powodzeniem – pokazać przede wszystkim codzienność ówczesnych mieszkańców żyjących po obu stronach granicy. Uczestnictwo w wycieczce stało się swoistą *podróżą w czasie* – przenieśliśmy się w lata 20-te i 30-te po to, aby wyobrazić sobie, co taki podział regionu mógł także na co dzień oznaczać dla żyjących wówczas Górnoślązaków. Równocześnie chcieliśmy zwrócić uwagę na pozytywny wpływ integracji europejskiej i stopniowy zanik znaczenia granic państwowych, a także swobodę podróżowania w ramach UE.

Polsko-niemiecka konferencja na temat: "Górny Śląsk / Oberschlesien – europejski region o integrującej kulturze pamięci? Między budową europejskiego modelu a narodową polityką historyczną"

W dniach 15-16 listopada 2007 r. odbyła się polsko-niemiecka konferencja na temat: "Górny Śląsk / Oberschlesien – europejski region o integrującej kulturze pamięci? Między budową europejskiego modelu a narodową polityką historyczną". Znaczenie oraz siła historycznych i stereotypowych sposobów postrzegania była przedmiotem dyskusji polskich i niemieckich historyków w ramach tejże konferencji organizowanej przez Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej, we współpracy z polskim biurem Fundacji Konrada Adenauera oraz Instytutem Historii Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Na Górnym Śląsku – regionie, gdzie przenika się wiele kultur, na każdym kroku widoczne są zarówno pozytywne, jak i negatywne ślady niemieckiej historii i kultury. I choć Górny Śląsk znajduje się od 1945r. niemal w sercu Polski, to jednak jest to wciąż region, w którym skutki wcześniejszego położenia przy granicy do dziś są odczuwalne. Tutejsi ludzie czują europejską łączność duchową i polityczną. Ci sami jednak ludzie różnie definiują swoją tożsamość – choć stanowią oni część lojalnych obywateli Polski i reprezentują niemal wyłącznie jedną religię – czują się oni Polakami, Niemcami lub nazywają siebie Górnoślązakami. Na Górnym Śląsku to, co wspólne, stanowi ledwie zauważalną codzienność. Natomiast wyjątkowo widoczne są najczęściej nieznaczące różnice, w szczególności, gdy w demokratycznym państwie znaczenia nabierają prawa indywidualne.

Podobnie jak potrzeba pełnego zrozumienia współistnienia, rozwija się tutaj dążenie do odgraniczania i podkreślania własnej tożsamości.

Jednym z celów konferencji było odniesienie aksjomatów niemieckiej i polskiej kultury pamięci do ich znaczenia dla Górnego Śląska jako tradycyjnego terenu pogranicza i do dziś regionu o charakterze wieloetnicznym, a także zbadanie współczesnych modeli górnośląskich tożsamości – m.in. ich polskiego czy też niemieckiego rodowodu. Obok dyskursu naukowego odbyła się także rozmowa ze świadkami wydarzeń oraz przedstawicielami różnych środowisk zainteresowanych tematem.

Międzynarodowa konferencja pt. *Eichendorff neu lesen (Eichendorff czytany dziś)*

Konferencja przygotowana została w związku z przypadającą na ten rok 150. rocznicą śmierci wybitnej postaci epoki romantyzmu – Josepha von Eichendorffa. Udział w konferencji wzięli profesorowie z Niemiec, Francji, Włoch, Stanów Zjednoczonych i z Polski. Miejscem obrad stało się Górnośląskie Centrum Kultury i Spotkań im. Eichendorffa w Łubowicach, zaś czas konferencji podzielony został każdego dnia na część plenarną oraz sekcje, w których rozważane były kwestie związane z m.in. z aktualną recepcją dzieł, analizami i oddziaływaniem twórczości Eichendorffa.

To międzynarodowe spotkanie stanowiło okazję do dyskusji nad twórczością Josepha von Eichendorffa oraz aktualnym przesłaniem jego zróżnicowanych gatunkowo tekstów. Ponadto poruszone zostały kwestie recepcji dzieł pisarza w Polsce oraz problemy związane z tłumaczeniem jego tekstów na język polski. W programie konferencji znalazła się także wycieczka, podczas której odwiedzone zostały miejsca pamięci związane z Josephem von Eichendorffem.

Spotkania w ramach nowego cyklu: „Górny Śląsk – świat najmniejszy”

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej, kontynuując współpracę z Teatrem Rozrywki w Chorzowie, przygotował dla swoich odbiorców nowy cykl imprez kulturalnych, który stanowić będzie forum dyskusji o historii, polityce i kulturze regionu. Gośćmi spotkań byli eksperci w dziedzinie zagadnień Górnego Śląska, historycy, architekci, pisarze i ludzie filmu. W centrum dyskusji znalazły się historia, polityka, górnośląska architektura i kultura w kontekście regionalnego krajobrazu kulturowego. Szczególną wagę przypisujemy podejmowaniu tych tematów historii regionalnej, które w dyskusji publicznej nie zostały dotychczas w sposób wyczerpujący omówione. Pierwsze z dwóch tegorocznych spotkań tego cyklu: **"Czy to było wyzwolenie? Rok 1945. Fakty i dokumenty"** odbyło się 29 stycznia br. w Teatrze Rozrywki w Chorzowie.

Historycznym wydarzeniom 1945 roku, ich wpływowi na losy niemieckich i polskich Górnoślązaków oraz przesiedlonych na Górny Śląsk mieszkańców terenów wschodnich i Polski centralnej, wzajemnemu oddziaływaniu zainicjowanych ówczesznie procesów politycznych, społecznych, kulturowych, etnicznych i religijnych poświęcony był film **"Końca wojny nie było"** oraz późniejsza debata, w której udział wzięli reżyser filmu Wojciech Sarnowicz, współautor scenariusza Krzysztof Karwat oraz prof. Zygmunt Woźniczka. Gościem specjalnym była Halina Holas-Idziakowa.

Drugie z tegorocznych spotkań tego cyklu: **"LATA DWUDZIESTE, LATA TRZYDZIESTE. Opowieść o domach i ulicach"** odbyło się 5 marca 2007 r. w Teatrze Rozrywki w Chorzowie. O swoistej rywalizacji między polskimi i niemieckimi architektami po roku 1922 na Górnym Śląsku, której

skutkiem była eksplozja nowatorskich pomysłów i realizacji w polskich Katowicach czy Chorzowie, niemieckich Gliwicach czy Zabrze, o polsko-niemieckich antagonizmach i wzajemnych inspiracjach opowiadał film "Dwugłowy smok" autorstwa Jadwigi Kocur. Późniejsza debata, w której udział wzięli Jadwiga Kocur (autorka filmu), dr hab. Irma Kozina (historyk sztuki z UŚ w Katowicach) i dr inż. arch. Henryk Mercik (konserwator zabytków), poświęcona była zmianom w architekturze Górnego Śląska po 1922 r. oraz wpływowi polityki na kształtowanie przestrzeni, w której żyjemy.

Konkurs wiedzy o Niemczech pt.: "Niemcy dają się lubić – czyli wszystko lub prawie wszystko o Niemczech".

W Konkursie wzięło udział 20 uczniów z opolskich szkół ponadgimnazjalnych. Po dwuetapowych eliminacjach różnych szczebli, na które składały się pisemne testy, wytypowana została najlepsza dziesiątka uczniów. W wyrównanej walce, spośród dziesięciu najlepiej przygotowanych uczniów wyłoniono do finału Klaudię Kurpierz z Zespołu Szkół Ekonomicznych w Opolu oraz Dawida Fanty i Tomasza Sowadę z Zespołu Szkół Elektrycznych w Opolu. Pierwsze miejsce zajęła Klaudia Kurpierz, która w finale pokonała rywali zdobywając cenne nagrody w postaci wielojęzycznego elektronicznego tłumacza oraz książek do nauki języka niemieckiego. Pozostała finałowa dwójka również otrzymała nagrody w postaci elektronicznych tłumaczy. Konkurs zorganizowano przy finansowym wsparciu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej z siedzibą w Warszawie.

Videoportret pt. "TADEUSZ RÓŻEWICZ – niemiecka poezja i historia. Pojednanie mimo wszystko" oraz spotkanie z jego twórcą – Piotrem (Peterem) Lachmanem

Reżyseria videoportretu: Piotr Peter Lachmann; produkcja: Lothe Lachmann *Videoteatr "Poza"*

Tadeusz Różewicz, jeden z najwybitniejszych poetów współczesnych, zajmuje niezwykle miejsce w kontaktach polsko-niemieckich; twórczość jego zawiera w sobie cały dylemat polsko-niemiecki XX wieku i klucz do jego pokonania. "Was bleibet aber, stiften die Dichter" (*To, co zostaje, ustanowione jest przez poetów*) – to zdanie Hölderlina, przywołane przez Tadeusza Różewicza w jego własnej poezji, może służyć za motto zaprezentowanego videoportretu autorstwa Lachmanna. Jest ono częścią tryptyku "Tadeusz Różewicz – twarz poezji", który poświęcony jest relacjom polsko-niemieckim. Droga do pojednania polsko-niemieckiego jest pełna wybojów, wciąż nowych zakrętów i przekrętów. Zdaniem Piotra (Petera) Lachmanna, niemiecko-polskiego poety i artysty video, to pojednanie najpełniej dokonało się w dziele jednego z najwybitniejszych poetów światowych, Tadeusza Różewicza. I jest dzięki wielkości jego poezji znakomitym wkładem w europejską kulturę dialogu i przezwyciężenia urazów.

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej zaprosił we wrześniu 2007 r. do Kamienia Śląskiego oraz do Wrocławia na cykl prezentacji tego unikatowego dokumentu parafilmowego, realizowanego przez Lachmanna wspólnie z Różewiczem na przestrzeni wielu dziesięcioleci. Tadeusz Różewicz, były żołnierz oddziału partyzanckiego AK, jako jeden z pierwszych wyciągnął rękę w stronę byłego wroga. W *Videoportrecie* opowiada o swoim bardzo osobistym stosunku do literatury i poezji niemieckiej, której znajomość wciąż pogłębiał, by w swoich własnych wierszach stworzyć rodzaj intertekstualnego wzorca dialogu z kulturą i myślą zachodniego sąsiada.

Piotr Lachmann opowiadał w trakcie prezentacji videoportretu o swoich kontaktach z autorem wiersza "Do Niemców na Zachodzie" i o intencji prezentacji tego dokumentu właśnie w aktualnej sytuacji nowych napięć polsko-niemieckich. Stąd podtytuł na nowo zmontowanego materiału "Pojednanie mimo wszystko".

"Heimat w muzeum" – polsko-niemiecka historia w muzeach lokalnych i regionalnych

Wraz z polityczną i gospodarczą transformacją w Polsce na byłych niemieckich ziemiach wschodnich powstawały liczne lokalne i regionalne muzea i inicjatywy mające na celu upamiętnienie i przedstawienie historii regionu oraz kulturę życia codziennego minionego okresu, a także wnoszące wkład w zmianę nastawienia do niemieckiego dziedzictwa regionu. Podobne przesłanie towarzyszyło wielu różnorodnym inicjatywom podejmowanym w Niemczech. Jednak pomimo wspólnych obszarów działalności i zainteresowań niewiele jest przykładów owocnej współpracy pomiędzy polskimi i niemieckimi muzeami regionalnymi. Projekt "Heimat w muzeum" stanowił odpowiedź na potrzebę zacieśnienia współpracy w tym zakresie i stał się świetną okazją do wymiany poglądów i doświadczeń pomiędzy ekspertami i przedstawicielami muzeów regionalnych z Polski i Niemiec.

"Heimat w muzeum" to cykl spotkań i warsztatów umożliwiający wymianę doświadczeń, poglądów i planów działania muzeów regionalnych mający na celu profesjonalizację ich działalności oraz zintensyfikowanie działań na rzecz zacieśnienia polsko-niemieckiej współpracy. Dodatkowo projekt dał uczestnikom możliwość zaprezentowania własnych inicjatyw, wystaw i zbiorów. Do udziału w projekcie zaprosiliśmy pracowników i przedstawicieli muzeów regionalnych, wystawców, pedagogów, historyków oraz wszystkich tych, którzy interesują się dziejami małej ojczyzny. Projekt realizowany był przez *Academia Baltica* we współpracy z Instytutem Historii Uniwersytetu w Oldenburgu oraz Domem Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Cykl warsztatowych imprez dla młodzieży „Majowe Dni z Horstem Bienkiem”

Projekt stanowił szereg warsztatów dla polskiej i niemieckiej młodzieży poświęconych historii i dziedzictwu kulturowemu Gliwic w oparciu o twórczość Horsta Bienka. "Gliwickie Dni z Horstem Bienkiem" były kontynuacją działań na rzecz popularyzacji wybitnej postaci tego Gliwiczana oraz jego twórczości, jakie Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej intensywnie podejmuje już od kilku lat.

Nawiązując m.in. do ubiegłorocznych *Majowych Dni z Horstem Bienkiem*, do udziału w warsztatach także i w tym roku zaprosiliśmy młodych ludzi – tym razem uczestnikami zostały grupy młodzieży z Gliwic i z Dessau (Niemcy). Formuła projektu obejmowała właściwie **cykl imprez o charakterze krajoznawczo-warsztatowym**, dzięki którym młodzież mogła poznać nie tylko twórczość i postać gliwickiego pisarza Horsta Bienka, ale poprzez to także miasto Gliwice – jego historię oraz współczesne oblicze.

Projekt stanowił próbę spojrzenia na niegdyś niemieckie, a dzisiaj polskie miasto Gliwice jako na przestrzeń przenikania się wielu kultur i wrażliwości – ów fenomen bowiem stanowił główną inspirację dla Bienka podczas pisania *tetralogii gliwickiej*. Czytając powieści Bienka, czuje się atmosferę wielokulturowości charakterystyczną dla rejonu pogranicza. Osadzając akcję swoich powieści w realiach Górnego Śląska, Bienek szkicował wspaniałe portrety ludzi wywodzących się z różnych kręgów społecznych i narodowych. Jego książki są czymś więcej niż tylko rekonstrukcją obrazów zapamiętanych z własnego dzieciństwa; przypominają one dzisiaj o ważnych dla historii Górnego Śląska wydarzeniach polityczno-społecznych i są hołdem złożonym mieszkańcom tej ziemi.

Zaproponowaliśmy młodym gliwiczanom oraz ich niemieckim rówieśnikom cykl imprez o charakterze krajoznawczo-warsztatowym:

- warsztaty integracyjne,
- warsztaty z komunikacji międzykulturowej,
- warsztaty fotograficzne,
- wycieczkę po Gliwicach *Śladami Horsta Bienka*,
- tworzenie reportażu fotograficznych miasta,
- pracę nad rozbudową strony www.horstbienek.pl,
- pokaz niemieckojęzycznego filmu o wycieczce Bienka w Gliwicach.

Chcieliśmy sprawić, by młodzi ludzie uważniej spojrzeli na Gliwice jako miasto pogranicza o bogatej historii i dorobku kulturowym, a także przybliżyć im twórczość wybitnego śląskiego pisarza *aus Gleiwitz*.

Chcieliśmy choćby na chwilę przywołać grupie reprezentującej młode pokolenie Polaków i Niemców te właśnie czasy i obrazy, kiedy Gliwice i Górny Śląsk zamieszkiwali przedstawiciele różnych religii i narodowości czy różnych światopoglądów, tożsamości. Na podstawie tego obrazu można w bezpośredni sposób wspólnie pracować nad wykształceniem postaw otwartości i tolerancji – wartości niezbędnych w jednoczącej się Europie. Nie mniej ważne jest też budowanie porozumienia i nawiązywanie trwałych i przyjaznych kontaktów polsko-niemieckich na najważniejszej, międzyludzkiej płaszczyźnie.

Prezentacje kultowego spektaklu teatralnego według noweli Horsta Eckerta (Janoscha) "Cholonek, albo dobry Pan Bóg z gliny" w wybranych ośrodkach kultury województwa śląskiego i opolskiego

Celem projektu była prezentacja cieszącego się niesłabnącym powodzeniem spektaklu stanowiącego adaptację kultowej książki Horsta Eckerta (Janoscha) „Cholonek, czyli dobry Pan Bóg z gliny”. Spektakle, w tegorocznym tournée, zaprezentowano na deskach teatrów m.in. następujących miast: Walce (5 marca), Strzelce Opolskie (21 maja), Tarnów Opolski (22 maja), Zdzeszowice (28 października), Tarnowskie Góry (10 grudnia).

Światowa premiera spektaklu „Cholonek” miała miejsce 16 października 2004 roku w Teatrze Korez w Katowicach. Spektakl przygotował zespół znakomitych aktorów katowickiego teatru, zaś współproducentem spektaklu jest Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej. Partnerami w przeprowadzonym projekcie stały się każdorazowo ośrodki kulturalne miejscowości, w których spektakl był prezentowany. Spektakle przyciągnęły liczbę widzów daleko przekraczającą oczekiwania organizatorów, w sumie sztukę obejrzało ok. 3000 osób. Każdorazowo, sale nie były w stanie pomieścić wszystkich widzów zainteresowanych przedstawieniem. Spektakl był także popularnym tematem dla lokalnych mediów, głównie prasy i radia. Janosch bowiem w specyficzny sposób przedstawia losy postaci żyjących w latach 1930-1950 na pograniczu, z pełną świadomością braku przynależności zarówno do Polski, jak i do Niemiec. Bohaterowie sagi posiadają umiejętność dostosowania się do okoliczności, które niesie los. Ich świadomość – Ślązaków, czyli ludzi bez jednoznacznie określonej tożsamości narodowej, co rusz stających po stronie bądź Polski, bądź Niemiec – sprawia, że za wszelką cenę starają się przetrwać. Trudy życia z narażeniem sił i godności łagodzą poczuciem humoru i dowcipem, które stają się czasem ich jedyną bronią. Janosch w wybitny sposób opisuje Śląsk i losy jego mieszkańców tuż przed i zaraz po wojnie, wiernie oddaje ich mentalność, poczucie humoru, nie unikając nuty tragizmu zawartej w ich przeżyciach

Adaptację teatralną przygotował Robert Talarczyk, reżyseria: Mirosław Neinert, Robert Talarczyk. Sztuka, w sposób absolutnie wyjątkowy przedstawia wielokulturowy charakter Górnego Śląska, pozwala także zainteresowanym kręgom przedstawicieli mniejszości niemieckiej, na bazie losów własnych rodzin, skonfrontować się z niemiecką tożsamością kulturową, chronić ją, rozwijać i umacniać. Sukces sztuki przekroczył granice Górnego Śląska. Spektakl docenili nie tylko widzowie; przedstawienie zostało uhonorowane prestiżową nagrodą „Złota Maska” w kategorii "spektakl roku" oraz "najlepsza rola kobieca". Dodatkowo Robert Talarczyk otrzymał nagrodę za całokształt pracy twórczej.

Warsztaty i seminaria z cyklu "Zajęcia międzykulturowe w polskim systemie edukacji na przykładzie kulturowej różnorodności Górnego Śląska"

Do udziału w seminariach zaprosiliśmy nauczycieli szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych województw śląskiego i opolskiego – multiplikatorów i nauczycieli historii, wiedzy o społeczeństwie, języka niemieckiego, dyrektorów a także wychowawców. Dwudniowe seminarium z zakresu edukacji międzykulturowej składało się z elementów teorii i praktyki (warsztaty) z metodyki pracy z młodzieżą w ramach zajęć szkolnych, a poprowadzili je doświadczeni trenerzy.

Edukacja międzykulturowa służy pełniejszemu zrozumieniu ludzi różnych kultur tworzących współczesne społeczeństwa – także społeczeństwa jednoczącej się Europy; ma na celu wychowanie młodego pokolenia w duchu tolerancji, akceptacji i pozbawionego stereotypów dialogu, a także otwartości na współpracę. Tylko poprzez naukę odkrywania podobieństw między ludźmi różnych narodowości czy mniejszości narodowych, przy jednoczesnym szacunku dla ich odmienności, możliwe będzie wychowanie młodego człowieka pozbawionego uprzedzeń na tle narodowym, współtworzącego nowoczesne otwarte społeczeństwo. Zwłaszcza w wielokulturowym regionie, jakim jest tradycyjnie Górny Śląsk, ogromnego znaczenia nabiera konieczność poszerzenia procesu dydaktyczno-wychowawczego o elementy z zakresu edukacji międzykulturowej.

Cykl seminariów dla multiplikatorów i nauczycieli "Zajęcia międzykulturowe w polskim systemie edukacji na przykładzie kulturowej różnorodności Górnego Śląska" miało na celu zapoznanie uczestników seminarium z nowoczesnymi, skutecznymi a jednocześnie atrakcyjnymi dla uczniów metodami pracy z młodzieżą szkolną, służącymi pogłębianiu tolerancji i zrozumienia dla współobywateli o odmiennej tożsamości kulturowej współtworzących nasze społeczeństwo.

Projekty kulturalne zrealizowane w ramach Seminarium Śląskiego w Kamieniu Śląskim

Tradycją Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej stały się organizowane corocznie projekty kulturalne w ramach kolejnych edycji *Seminarium Śląskiego* w Kamieniu Śląskim. Także i w tym roku zaprosiliśmy do uczestnictwa w cyklu imprez o charakterze kulturalnym; zaproponowaliśmy trzy prezentacje filmowe połączone ze spotkaniami autorskimi; wszystkie pokazane filmy były dokumentami ukazującymi zawile kwestie polsko-niemieckiej historii, pojednania, a także współpracy. Widzowie mieli okazję przyglądać się poruszonym kwestiom z różnych perspektyw – poprzez pryzmat sportu, literatury i poezji, a także filozofii.

W programie znalazły się następujące (współ)produkcje Domu:

1. **Film "Alfabet Gerarda Cieślika"** – stanowi integralną część wystawy "Górnoślązacy w polskiej i niemieckiej reprezentacji narodowej w piłce nożnej – wczoraj i dziś. Sport i polityka w XX w.". Widzowie filmu mieli możliwość przejechania czerwonym śląskim tramwajem raz z wybitnym piłkarzem Gerardem Cieślikiem przez niemalże cały Górny Śląsk. Ów wielki piłkarz pokazał miejsca związane z historią futbolu, opowiedział o swoich wybitnych kolegach z boiska, wspominał... Zarówno wystawa, jak i film, są nietypową opowieścią o historii Górnego Śląska poprzez pryzmat sportu – piłki nożnej. Ukazują światowej rangi piłkarzy, pochodzących ze Śląska, których wydarzenia polityczne niejednokrotnie zmuszały do dokonywania najtrudniejszych wyborów – tych sportowych, jak i życiowych. Osiągnięcia piłkarskie śląskich futbolistów w świetle zawieruchy XX wieku stały się pouczającą lekcją historii regionalnej i lokalnej. Po prezentacji filmu zaprosiliśmy uczestników na dyskusję moderowaną przez p. Pawła Czado (dziennikarz Gazety Wyborczej) oraz Witolda Łastowieckiego (dziennikarz tygodnika "Tylko piłka").
2. **Videoportret pt. "TADEUSZ RÓŻEWICZ – niemiecka poezja i historia. Pojednanie mimo wszystko" oraz spotkanie z jego twórcą – Piotrem (Peterem) Lachmanem** – pokazane dzieło jest częścią tryptyku "Tadeusz Różewicz – twarz poezji", poświęconą relacjom polsko-niemieckim. Zdaniem Piotra (Petera) Lachmanna, niemiecko-polskiego poety i artysty video, pojednanie polsko-niemieckie najpełniej dokonało się w dziele jednego z najwybitniejszych poetów światowych, Tadeusza Różewicza i jest, dzięki wielkości jego poezji, znakomitym wkładem w europejską kulturę dialogu i przewyciężenia urazów. W unikalnym dokumencie para-filmowym, realizowanym na przestrzeni wielu dziesięcioleci wspólnie z Tadeuszem Różewiczem, doszedł do głosu poeta, który jako jeden z pierwszych wyciągnął rękę w stronę byłego wroga. Różewicz opowiedział o swoim bardzo osobistym stosunku do literatury i poezji niemieckiej, której znajomość wciąż pogłębiał, by w swoich własnych wierszach stworzyć rodzaj intertekstualnego wzorca dialogu z kulturą i myślą zachodniego sąsiada. Projektacja filmowa poprzedzona została komentarzem autorskim twórcy videoportretu – Piotra (Petera) Lachmana – poety, tłumacza, reżysera teatralnego.
3. **Film o życiu i filozofii Edyty Stein pt. "Kto szuka prawdy..."**
Produkcja filmu: Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej, Samorząd Miasta Gliwice, Multimedialne Archiwum Filozofii.
"Kto szuka prawdy..." to film o filozofii i życiu dr Edyty Stein – jednej z najbardziej niezwykłych postaci Europy XX wieku, odgrywającej znaczącą rolę w religijno-kulturowo-filozoficznej przestrzeni, w jakiej kształtuje się tożsamość Europy; postaci ważnej i symbolicznej także dla polsko-niemieckiego dialogu i pojednania. Przewodnim tematem filmu była intelektualna i duchowa droga Edyty Stein, jaką przeszła od lat młodości we Wrocławiu aż do tragicznej śmierci w Auschwitz-Birkenau podczas II wojny światowej. Jako widzowie mieliśmy możliwość znalezienia się w niemal wszystkich ważnych miejscach związanych ze Stein, a także posłuchania o najważniejszych zagadnieniach filozoficznych nurtujących dr Stein. W filmie, w roli znawców biografii i filozofii tej wybitnej kobiety, wystąpili: karmelitanka s. Immakulata Adamska (pierwszy i jedyny raz przed kamerami), prof. dr hab. Anna Grzegorzczak z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz ks. prof. Witold Broniewski ze Stuttgartu.

Salon Literacki / Aneks Kulturalny: Spotkanie autorskie z cyklu "Górny Śląsk widziany z zewnątrz. Dialog z elitą kulturalną regionu"

Tegoroczna edycja spotkań w ramach cyklu "Aneks Kulturalny" miała szczególny charakter polsko-niemieckiego dialogu. Tematyka śląska pojawiła się oczywiście jako motyw przewodni spotkania, tym razem jednak Górny Śląsk oraz kwestia roli dziedzictwa kulturowego w procesie kreowania tożsamości regionalnej i rozwoju regionu została zaprezentowana z perspektywy niemieckiego bajkopisarza **Horsta Eckerta** oraz Senatora RP i reżysera **Kazimierza Kutza**.

W dniach 30 maja-1 czerwca 2007 roku Janosch był gościem na Górnym Śląsku, w krainie, gdzie przyszedł na świat ze specyficznym "górnos Śląskim kodem genetycznym" – jak powiedział na jednym ze spotkań autorskich nasz wyjątkowy Gość. Cieszył się na tę wizytę – podobno jak dziecko na Boże Narodzenie. I te kilka dni rzeczywiście okazało się świętem – dla wszystkich: dla dorosłych, którzy uczestniczyli w poważnych (czasem bardziej, czasem mniej) spotkaniach autorskich z pisarzem; dla dzieci, którym podpisywał bajeczki o Misiu i Tygrysku (i tygryskowej kaczkę) i do których szeroko się uśmiechał; wreszcie także i dla organizatorów, którzy mieli zaszczyt podejmować u siebie "ikonę" Górnego Śląska – autora kultowego "Cholonka". Najwięcej radości samemu Janoschowi sprawiła z pewnością uroczystość nadania imienia 'Janoscha' Przedszkolu nr 28 w Zabrze – trudno było powstrzymać wzruszenie, gdy przedszkolaki śpiewały, tańczyły i przedstawiały spektakl "Ach, jak cudowna jest Panama"; było też odsłonięcie tablicy PRZEDSZKOLA IM. JANOSCHA, a wszyscy stali na baczność, gdy reprezentacja dzieci wносиła sztandar przedszkola z tygryskową kaczką.

Spotkanie Kutza z Janoschem od dawna zapowiadało się intrygująco – wszak miało się spotkać dwóch uznanych Górnos Ślązaków, aby poważnie porozmawiać o Śląsku. I tak właśnie było – choć poważnie jedynie momentami, gdyż Panowie rozmieszczały się nawzajem, prowadząc rozmowę lekką i ciepłą, otwartą także dla wszystkich uczestników przybyłych tego dnia do gliwickiej siedziby Domu. Na wcześniejszym spotkaniu w Opolu publiczność także miała możliwość śmiania się wraz z Janoschem – chętnie opowiadał historyjki ze swojego górnos Śląskiego dzieciństwa; ale też, zapytany, poważnie mówił o Bogu – w rozumieniu chrześcijańskim i niechrześcijańskim. Do tematu Boga powracał zresztą niemal na każdym kolejnym spotkaniu - jak choćby w kinoteatrze Rialto w Katowicach. Wśród palm, wachlarzy, lodów z pałeczką, w towarzystwie kilku Panów w słomkowych kapeluszach – opowiadał Janosch o bluesie (Irek Dudek obiecał nauczyć go grać na harmonijce), pisaniu "Cholonka" (pod wpływem dżinu), Teneryfie (podobno można tam dostać śląskie jedzenie) i o Bogu właśnie – "to mój ulubiony temat!" – mówił. Zawsze też prosił publiczność o proste pytania, jak choćby w Strzelcach Opolskich, ale cieszył się oczywiście z tych najtrudniejszych. Opowiadał o tym, że chciał wrócić na Górny Śląsk, chciał mieć polski paszport – ale teraz nie jest mu już potrzebny. Janosch nie zawsze odpowiadał tak, jak byśmy chcieli słyszeć – po prostu był szczery.

Spektakl "Cholonek" Teatru Korez Janosch widział już po raz drugi – na swoją prośbę. Pomimo iż nie rozumiał słów (Janosch mówi po polsku jedynie parę słów, "Cholonka" napisał po niemiecku), śmiał się serdecznie wraz z publicznością – a może jednak rozumiał po śląsku więcej, niż nam się zdawało?

Rozbudowa Info-Punktu oraz Biblioteki Polsko-Niemieckiej w gliwickiej siedzibie Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej

Celem projektu było powiększenie księgozbioru gromadzonego w Bibliotece DWPN (o tematyce polsko-niemieckiej, regionalnej oraz europejskiej) oraz zastosowanie technologii usprawniających działanie biblioteki; naszym głównym celem było jednak zainteresowanie szerokiego grona odbiorców

tematyką przeszłości, teraźniejszości i przyszłości stosunków polsko-niemieckich, specyfiką wielokulturowości Górnego Śląska oraz tradycjami splatającymi się w historii tego regionu i losach jego mieszkańców. Do dyspozycji czytelników oddane zostały dodatkowe pomieszczenia z powiększonym księgozbiorem oraz stanowiskami komputerowymi i czytelniczymi, jak również program biblioteczny *Exlibris*, umożliwiający proste i szybkie odnajdywanie poszukiwanych publikacji.

Projekt spotkał się z ogromnym zainteresowaniem wielu środowisk; już od połowy 2006 roku do DWPN licznie zgłaszały się osoby chcące skorzystać ze zgromadzonego księgozbioru. Biblioteka z bogatym zbiorem książek obcojęzycznych (głównie niemieckich, ale i angielskich czy francuskich) pozwala także na doskonalenie umiejętności językowych, umożliwia także dostęp do rzadkich na rynku publikacji. Cele zostały osiągnięte: biblioteka polsko-niemiecka oraz Info-Punkt zostały rozbudowane, a tym samym przygotowane do wyjścia na przeciw potrzebom czytelników zainteresowanych szeroko pojętą tematyką stosunków polsko-niemieckich, historią województwa śląskiego i opolskiego, europejską.

Głównym partnerem projektu było Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Obszar IV

Rozwijanie stosunków polsko-niemieckich i dialogu interkulturowego między mniejszością niemiecką i innymi mniejszościami narodowymi i etnicznymi a większością polską.

Dni Otwartych Drzwi Mniejszości Niemieckiej w Polsce

Pierwsze od przełomu politycznego w 1989 r. Dni Otwartych Drzwi Mniejszości Niemieckiej w Polsce zorganizował Dom we wrześniu 2007 r. Gość specjalny naszej imprezy, Steffen Möller, żartował ze sceny, iż: "sam należy do mniejszości niemieckiej – tyle że w Warszawie". Żart ten jest dowodem na to, iż cel organizatorów: Związku Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych oraz Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej został osiągnięty. Chodziło nam bowiem o to, aby w miłej, nieskrępowanej atmosferze spotkała się ze sobą polska większość i niemiecka mniejszość.

Na scenie zaprezentowały się zespoły taneczne, chóry mniejszości niemieckiej, odbywały się konkursy z nagrodami, pokazy filmów o mniejszości niemieckiej. Gwoździem programu był Steffen Möller, najbardziej popularny Niemiec w Polsce. Na stoiskach promocyjnych prezentowały się instytucje i organizacje mniejszości niemieckiej z całej Polski, wieczorem odbył się pokaz filmu "Good Bye Lenin". W poniedziałek, 24 września 2007 r., na cały dzień instytucje i organizacje mniejszości niemieckiej w Opolu otworzyły swoje drzwi dla wszystkich zainteresowanych. Podsumowaniem dwudniowej imprezy była wieczorna prezentacja sztuki "Zasypani" Teatru Eko Studio.

Mamy nadzieję, iż impreza ta stanie się cyklicznym, corocznym wydarzeniem kulturalnym na mapie Opola, miasta, którego bogata ale i trudna historia przypomina o tym, żeby drzwi zostawić zawsze uchylone....

Cykl seminariów nt.: "Język niemiecki jako pomocniczy język urzędowy w gminach i powiatach województwa opolskiego"

Uchwalenie dnia 6 stycznia 2005 r., *Ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym* zakończyło ważny etap dyskusji o sposobie regulacji i ochrony praw należących do tych społeczności, która rozpoczęła się w Polsce po 1989 r.

Dwuletni okres funkcjonowania Ustawy pokazuje, że wprowadzenie w życie ustawowych regulacji, jest trudne, tak ze względów społecznych, jak i politycznych. Wcielenie przepisów Ustawy wymaga czasu, przygotowawczej pracy edukacyjnej, pozytywnego nastawienia opinii publicznej, zarówno na poziomie krajowym, jak na poziomie lokalnym. Konieczne jest permanentne uświadamianie, iż oficjalna obecność języka mniejszości w urzędach i szkołach nie spowoduje regresu języka, kultury i tożsamości polskiej na terenach zamieszkałych przez grupy mniejszości narodowych i etnicznych. Szczególne emocje budzą rozwiązania dotyczące dwujęzyczności polsko-niemieckiej na Górnym Śląsku. Dla mniejszości niemieckiej ich wprowadzenie jest szczególnie ważne, stanowić ono będzie potwierdzenie wielokulturowej historii tego regionu. Rolą mniejszości niemieckiej powinno być uświadamianie opinii publicznej, iż dwujęzyczne tablice oraz wprowadzenie języka niemieckiego jako pomocniczego języka urzędowego znacząco wzbogaci tożsamość regionu.

Celem naszego projektu było zaznajomienie wybranej grupy polityków samorządowych z terenów, na których mieszka mniejszość niemiecka, z możliwością wprowadzania w życie zapisów Ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym. Szczególnie istotny dla polityki komunalnej jest zapis Ustawy o stosowaniu języka mniejszości jako języka pomocniczego w urzędach. Wprowadzenie wyżej wymienionego zapisu jest wielkim wyzwaniem dla polityków samorządowych województwa opolskiego, bowiem jego sprawne urzeczywistnienie stawia nowe wyzwania: przede wszystkim językowe, ale również finansowe.

W organizowanym przez DWPN cyklu szkoleń staraliśmy się przekazać uczestnikom wiedzę na temat historii społeczno-kulturalnej Górnego Śląska, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych, w tym miejsca mniejszości niemieckiej na mapie naszego regionu. Na całość projektu składało się sześć dwudniowych spotkań szkoleniowych, których sednem były wykłady z zakresu kulturalnej i językowej różnorodności na Górnym Śląsku oraz nauka specjalistycznego języka niemieckiego.

Szczyt Młodzieży Regionalnego Trójkąta Weimarskiego

Regionalny Trójkąt Weimarski to trójstronne, międzynarodowe porozumienie o współpracy pomiędzy regionami: Województwem Śląskim, Północną Nadrenią-Westfalią w Niemczech oraz regionem Nord-Pas de Calais we Francji, mające na celu wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego oraz rozwój społeczno-gospodarczy regionów. Jednym z priorytetów oświadczenia o współpracy Regionów Europejskich jest intensyfikacja wymiany młodzieży uczącej się trzech regionów partnerskich. Tym razem spotkanie młodzieży z Polski, Niemiec i Francji odbyło się w Północnej Nadrenii-Westfalii (Dortmund), w dniach 1 – 7 lipca br.

Celem spotkań, odbywających się co roku w jednym z trzech regionów partnerskich, jest umożliwienie młodym ludziom spotkania z rówieśnikami z krajów Trójkąta Weimarskiego, wymiany doświadczeń, a tym samym wzmocnienie postaw dialogu i współpracy młodego pokolenia. W każdym spotkaniu

biorą udział 15-osobowe grupy młodych ludzi z Francji, Niemiec i Polski, mających za sobą pierwsze doświadczenia w działalności na rzecz lokalnej i regionalnej społeczności oraz zainteresowanych problematyką europejską.

W 2007 roku temat przewodni Szczytu Młodzieży w Dortmundzie brzmiał: **"Europa bez granic – nowe perspektywy zawodowe dla młodych"**. Do udziału w nim zaprosiliśmy aktywne i zaangażowane w działalność lokalną osoby zainteresowane problematyką europejską, w wieku 17-22 lat, posiadające dobrą znajomość języka niemieckiego i/lub francuskiego. Udało nam się stworzyć interesującą i silną grupę młodych ludzi, mogących godnie reprezentować Województwo Śląskie podczas międzynarodowych spotkań młodzieżowych.

Tematyka nowych perspektyw w życiu zawodowym to tematyka ważna szczególnie dla młodych mieszkańców wielokulturowego regionu, jakim jest Górny Śląsk. Członkostwo Polski w Unii Europejskiej stworzyło przed młodzieżą nowe możliwości w dostępie do edukacji, kultury, jak i rynku pracy. Dzięki poruszeniu tematyki perspektyw zawodowych dla osób młodych podczas Szczytu Młodzieży uczestniczki/cy z Województwa Śląskiego zapoznali się z sytuacją ludzi młodych na rynku pracy w krajach Unii Europejskiej, poznali nowe możliwości samorealizacji, a także alternatywne możliwości dla rozwoju własnej aktywności zawodowej.

Polsko-niemiecka konferencja pt. „Problemy migracji i zmian w strukturze wiekowej społeczeństw z perspektywy regionalnej. Doświadczenia województw śląskiego i opolskiego oraz Północnej Nadrenii-Westfalii”

10 grudnia 2007 roku wraz z Fundacją Konrada Adenauera DWPN zorganizował polsko-niemiecką konferencję pt. "Problemy migracji i zmian w strukturze wiekowej społeczeństw z perspektywy regionalnej. Doświadczenia województw śląskiego i opolskiego oraz Północnej Nadrenii-Westfalii". Konferencja była współfinansowana przez Kancelarię Kraju Związkowego Północnej Nadrenii-Westfalii.

Celem konferencji była wymiana wiedzy i doświadczeń odnośnie zmian demograficznych zachodzących w województwach śląskim i opolskim oraz Północnej Nadrenii-Westfalii, a także zapoznanie się z polskimi i niemieckimi instrumentami polityki komunalnej, które w założeniu mają przeciwdziałać zmianom demograficznym lub ich negatywnym skutkom. Nie bez znaczenia w kontekście tematyki konferencji była dyskusja dot. kompetencji polskich i niemieckich władz samorządowych w podejmowaniu wyzwań związanych z migracją oraz starzeniem się społeczeństw lokalnych, a także przykłady i inicjatywy efektywnej współpracy gmin i powiatów - czy to na polskim, czy na niemieckim gruncie - w tych problematycznych obszarach. Podczas konferencji głos zabrali m.in.: dr Christof Eichert, Ministerstwo ds. Pokoleń, Rodziny, Kobiet i Integracji Kraju Związkowego Północnej Nadrenii-Westfalii; Ercan Telli, Rada ds. Migracji Miasta Oberhausen; Almuth Fricke, European Network for Age&Culture, Instytut Kształcenia i Kultury; Sebastian Władarz, członek Rady Miasta Ratingen, Poseł okręgu Mettmann; prof. dr hab. Lucyna Frąckiewicz, Akademia Ekonomiczna w Katowicach; Józef Kotyś, Wicemarszałek Województwa Opolskiego; dr hab. Romuald Jończy, prof. AE, Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu; dr Maciej Duszczyk, Uniwersytet Warszawski.

Seminarium dla przedstawicieli organizacji mniejszości niemieckiej oraz instytucji zajmujących się projektami kulturalnymi i edukacyjnymi dla mniejszości niemieckiej w Polsce nt. „Możliwości pozyskiwania środków w ramach europejskich programów z zakresu kultury i edukacji przeznaczonych dla mniejszości narodowych”

Seminarium odbyło się w dniach 16-17 listopada br. w gliwickiej siedzibie Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej. Punktem wyjścia dla dyskusji o przyszłości mniejszości niemieckiej oraz o przyszłej formie wsparcia z niemieckich, polskich (ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych w Polsce) i europejskich funduszy było podsumowanie dotychczasowego wsparcia dla mniejszości niemieckiej. Seminarium poświęcone było nowym perspektywom, kryteriom i procedurom zdobywania środków, omówione zostały także środki pomocowe UE w kontekście danych warunków ramowych (działania, stan przygotowań, etc.).

Prezentacje wystawy oraz promocja publikacji "Górnoślązacy w polskiej i niemieckiej reprezentacji narodowej w piłce nożnej – wczoraj i dziś. Sport i polityka na Górnym Śląsku w XX wieku"

Z okazji Mistrzostw Świata w Piłce Nożnej (Niemcy 2006) oraz w ramach obchodów Roku Polsko-Niemieckiego 2005/2006 Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej przygotował wystawę nt. "Górnoślązacy w polskiej i niemieckiej reprezentacji narodowej w piłce nożnej – wczoraj i dziś. Sport i polityka na Górnym Śląsku w XX w". Wystawie nieodłącznie towarzyszą dwie publikacje poświęcone temu tematowi: jedna to dwujęzyczna, polsko-niemiecka, broszura będąca jednocześnie katalogiem wystawy, druga zaś to znakomita pozycja książkowa stanowiąca kompendium wiedzy na temat Górnoślązaków w polskiej i niemieckiej reprezentacji narodowej w piłce nożnej.

Wernisaż wystawy odbył się dnia 22 czerwca 2006 r. uroczyste otwarty m.in. przez dyrektora "Stadionu Śląskiego" Marka Szczerbowskiego. W dyskusji panelowej udział wzięli: Janusz Raczek ze Śląskiego Urzędu Marszałkowskiego, Grzegorz Bębniak z Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach, Paweł Czado – dziennikarz Gazety Wyborczej oraz Dawid Smolorz i Marcin Wiatr (DWPN). Honorowym gościem wernisażu był Marian Lubina, znawca historii śląskiego sportu, obecni byli też piłkarze Jan Liberda, Alojzy Łysko i Jan Kowalski. W dniu 22 lipca 2006 r. wystawa stanowiła kulminacyjny punkt programu w trakcie obchodów uroczystości 50-lecia Stadionu Śląskiego. Wystawa znakomicie wpasowała się czasowo w dominujący powszechnie klimat zainteresowania piłką nożną. Prezentacja losów piłkarzy śląskich, będących niejednokrotnie gwiazdami futbolu międzynarodowego (np. grających w reprezentacji Niemiec: Mirosława Klose i Lukasa Podolskiego), wpisała się w publiczną dysputę na temat tożsamości prezentowanych piłkarzy oraz ich identyfikacją z regionem. Przedsięwzięcie miało charakter prekursorski, bowiem swoistym tabu był fakt, iż ze względu na specyfikę regionu Górnoślązacy zapisali się zarówno w niemieckiej, jak i polskiej (ale także czeskiej) historii piłki nożnej.

Z kolei w dniach 25 sierpnia-10 września wystawa prezentowana była podczas uroczystego zakończenia Szczytu Młodzieży Regionalnego Trójkąta Weimarskiego w Szybie Wilson w Katowicach. Następnie została przeniesiona do Kamienia Śląskiego i Opola, gdzie od 26 września do 15 października prezentowana była uczestnikom XI Seminarium Śląskiego i wszystkim zainteresowanym jej tematyką, zwłaszcza członkom mniejszości niemieckiej. Ostatnim miejscem prezentacji wystawy w roku 2006 był Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej w Gliwicach, gdzie również podczas jej wernisażu w dniu 12 grudnia 2006 r. pojawili się goście znani z chorzowskiej dyskusji

panelowej. W perspektywie zakończonego roku prezentowana wystawa miała silny charakter promujący województwo śląskie.

Rok Polsko-Niemiecki 2005/2006 oraz Mistrzostwa Świata stanowiły okazję do popularyzacji tego fragmentu historii sportu a tym samym historii regionu. Wystawa uświadamia, jak wiele sportowych talentów wychowało się na górnośląskiej ziemi, a potem – z uwagi na zawilgości historii – grało w różnych reprezentacjach narodowych - często nie bez konsekwencji na osobiste losy tych ludzi. Wystawa prezentuje światowej rangi piłkarzy (Ernst Wilimowski, Gerard Cieślik, Ernst Pohl, Gerhard Wodarz, Leonard Piontek, Erwin Nytz, Ewald Cebulla, Anatol Muschalla, Adolf Krzyk, Edmund Giemza, Werner Janik, bracia Richard i Wilhelm Piecowie, Richard Malik, Adolf Thiem czy Ewald Dytko a także nadal aktywnych piłkarzy jak Miroslav Klose i Lukas Podolski). "ŚLĄSKA JEDENASTKA" prezentowana na wystawie jest symbolem "jednej drużyny" - jedenastką złożoną z piłkarzy grających dla obu krajów. Poza tym sportretowano także czterech zawodników rezerwowych. W wystawie wykorzystane zostały krótkie materiały filmowe i dźwiękowe, ilustrujące najważniejsze chwile w historii futbolu polskiego i niemieckiego, jak również mapka Górnego Śląska z zaznaczoną linią graniczną i logotypami klubów w polskiej i niemieckiej części G. Śląska w okresie 1922-1939. Całość wystawy przygotowana została w oryginalnej, przystępnej i atrakcyjnej dla odbiorcy, formie, o czym świadczy wysoka frekwencja na wernisażu wystawy i bardzo duże zainteresowanie publikacją mediów, instytucji i osób prywatnych. Wystawa również cieszy się niesłabnącym powodzeniem odwiedzających, jak mediów: wspomniemy o reportażu w niemieckiej ZDF, w polskiej: TVP1, TVP3, TVN, Teleexpres; interesuje się nią także prasa: recenzje w m.in.: "Süddeutsche Zeitung", Rzeczpospolita, Gazeta Wyborcza.

Głównym partnerem projektu był Konsulat Generalny Republiki Federalnej Niemiec we Wrocławiu, Samorząd Województw Śląskiego, Stadion Śląski w Chorzowie, Samorząd Miasta Gliwice, Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz Muzeum w Ratingen-Hösel.

Szkolenia w celu wzmocnienia struktur mniejszości niemieckiej w Polsce, adresowane do członków nowo wybranych zarządów z szeregów mniejszości niemieckiej województwa śląskiego, opolskiego oraz warmińsko-mazurskiego

2007 rok był czasem wyborów do wszystkich szczebli struktur mniejszości niemieckiej w Polsce. Wybierani byli członkowie zarządów, komisji rewizyjnych, a także delegaci do zarządów gminnych i powiatowych. Na Walnym Zgromadzeniu Delegatów Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Niemców na Śląsku Opolskim, w dniu 28 kwietnia br., wybrano nowy Zarząd TSKN oraz nową Komisję Rewizyjną.

Sprawną działalność zarządów wszystkich struktur jest warunkiem pomyślności ich funkcjonowania. Koniecznym jest więc umożliwienie angażującym się społecznie, aktywnym osobom, udziału w szkoleniach, które pomogą im pogłębić wiedzę potrzebną do efektywnej pracy. Stąd Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej zorganizował cykl szkoleń w celu wzmocnienia struktur mniejszości niemieckiej w Polsce, który adresowany jest do członków nowo wybranych zarządów, komisji rewizyjnych oraz delegatów z szeregów mniejszości niemieckiej w Polsce. Nasze szkolenia miały za zadanie przybliżyć uczestnikom zagadnienia, które pozwolą jeszcze sprawniej i bardziej efektywnie funkcjonować kołom DFK w terenie. Były one również okazją do zapoznania się z zasadami współpracy z Towarzystwem Społeczno-Kulturalnym Niemców Województwa Śląskiego, Opolskiego oraz Olsztyńskim Stowarzyszeniem Mniejszości Niemieckiej. Uczestnicy naszych szkoleń mieli okazję

zapoznać się z możliwościami uzyskania funduszy na projekty kulturalne i społeczne prowadzone przez lokalne koła DFK.

IV edycja projektu "Kuznia Młodych Liderów", skierowanego do młodzieży mniejszości niemieckiej z Województwa Opolskiego oraz Śląskiego

Celem projektu "Kuznia Młodych Liderów" jest wspieranie młodych ludzi w ich działaniach na rzecz aktywnego udziału w życiu politycznym i społecznym regionu, a także w przejmowaniu odpowiedzialności za swoje środowisko lokalne.

W projekcie bierze udział grupa dwudziestu pięciu aktywnych młodych ludzi wywodzących się z Województwa Opolskiego oraz Śląskiego, którzy pragną poprzez uczestnictwo w "Kuzni Młodych Liderów" nie tylko rozszerzyć swoje horyzonty poznawcze, ale również nauczyć się, jak wykorzystywać własne umiejętności na rzecz swego najbliższego środowiska. Na projekt składa się cykl spotkań seminaryjnych oraz warsztatowych z udziałem ekspertów, polityków, liderów mniejszości niemieckiej, podczas których młodzież poznaje m.in. historię Górnego Śląska i stosunków polsko-niemieckich, zasady funkcjonowania systemu demokratycznego i społeczeństwa obywatelskiego, główne obszary działalności mniejszości niemieckiej w Polsce, zdobywa umiejętności z zakresu komunikacji interpersonalnej, współpracy w zespole, wystąpień publicznych, zarządzania organizacjami pozarządowymi i projektami realizowanymi przez tego typu instytucje.

W ramach projektu zostały przeprowadzone trzy spotkania warsztatowe oraz cztery seminaria, obejmujące następujące zakresy tematyczne:

- 14-15 października 2006 r. - Warsztat I nt.: "Moje miejsce i rola w grupie", w Łubowicach;
- 18-19 listopada 2006 r. - Seminarium I nt.: "Polskie i międzynarodowe ustawodawstwo względem mniejszości narodowych i etnicznych", w Gliwicach;
- 2-3 grudnia 2006 r. - Seminarium II nt.: "Niemcy na Górnym Śląsku. Uwarunkowania historyczne i tło polityczne. Charakterystyka i tożsamość mniejszości niemieckiej na Górnym Śląsku", w Suchym Borze;
- 14-15 kwietnia 2007 r. - Warsztat II nt.: "Planowanie projektów i pozyskiwanie środków na ich realizację", w Suchym Borze;
- 26-27 maja 2007 r. - Seminarium III nt.: "Mniejszość niemiecka w Polsce – terażniejszość i zadania na przyszłość", w Gliwicach;
- 9-10 czerwca 2007 r. - Warsztat III nt.: "Sztuka wystąpień publicznych", w Kamieniu Śląskim;
- 17-18 listopada 2007 r. - Seminarium IV nt.: "Działalność społeczno-kulturalna oraz polityczna mniejszości niemieckiej w Polsce", w Suchym Borze.

Forum Przyszłości "Górny Śląsk 2015" – Zarządzanie obszarami metropolitalnymi. Współpraca województwa śląskiego i Północnej Nadrenii-Westfalii w kontekście przyszłości obszarów metropolitalnych

Sprawa rozwoju regionu w kontekście koncepcji metropolitalnych ma znaczenie nie tylko regionalne. Stąd Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej, Śląski Związek Gmin i Powiatów oraz Fundacja Konrada Adenauera zaprosiły przedstawicieli samorządów do udziału w spotkaniu dyskusyjnym dotyczącym zarządzania obszarami metropolitalnymi oraz współpracy województwa śląskiego i Północnej

Nadrenii-Westfalii w tej dziedzinie. Spotkanie finansowane było ze środków Fundacji Konrada Adenauera w ramach projektu Forum Przyszłości "Górny Śląsk 2015".

W spotkaniu tym ze strony niemieckiego regionu partnerskiego województwa śląskiego uczestniczył m.in.: Michael Mertes, Sekretarz Stanu w Ministerstwie ds. Federalnych i Europejskich Kraju Związkowego Północnej Nadrenii-Westfalii oraz Heinz-Dieter Klink, Dyrektor Regionalverband Ruhr. W dyskusji wzięli udział również przedstawiciel Tomasza Pietrzykowskiego, Wojewody Śląskiego i zarazem jeden z inicjatorów projektu ustawy o obszarach metropolitalnych w Polsce, Sławomir Kowalski, Wicemarszałek Województwa Śląskiego, a także prezydenci i przedstawiciele samorządów tworzących Górnośląski Związek Metropolitalny.

Spotkanie było okazją do dyskusji na temat przyszłości obszarów metropolitalnych oraz wymiany informacji i doświadczeń z zakresu funkcjonowania Metropolii Zagłębia Ruhry w Północnej Nadrenii-Westfalii. Zaproszeni goście dyskutowali również o możliwościach zacieśnienia współpracy partnerskich regionów w kontekście przyszłości obszarów metropolitalnych. Spotkanie odbyło się 29 maja br. w gliwickiej siedzibie Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej.

XII Seminarium Śląskie „Śląsk w polsko-niemieckiej i europejskiej wspólnocie interesów”.

Seminarium odbyło się w terminie 1 - 6 października 2007 r. na Zamku w Kamieniu Śląskim. Patronat honorowy nad XII Seminarium Śląskim objęli: Janusz Moszyński, Marszałek Województwa Śląskiego oraz Józef Sebesta, Marszałek Województwa Opolskiego. Tradycyjne już debaty na Zamku w Kamieniu Śląskim stanowią od lat doskonałą okazję dla mieszkańców naszego regionu do spotkania z osobistościami z polskiego i niemieckiego świata nauki, polityki i kultury oraz do otwartej wymiany poglądów w atmosferze wzajemnego zaufania i poszanowania odmienności poglądów. XII Seminarium Śląskie było kontynuacją dotychczasowego dorobku oraz kolejną okazją do dyskusji ważnych zagadnień dotyczących szeroko pojętej problematyki perspektyw rozwoju Górnego Śląska ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki tego regionu jako obszaru wielokulturowej tradycji.

Myśl przewodnią tegorocznego seminarium stanowiły rozważania nad miejscem Śląska na mapie innych regionów Europy, przy czym ważnym odniesieniem była rola mniejszości niemieckiej w procesie budowania przyjaznych stosunków polsko-niemieckich oraz zrębów nowoczesnej tożsamości regionalnej w oparciu o pamięć i wiedzę o wielokulturowym oraz wieloetnicznym dziedzictwie Górnego Śląska.

50 rocznica podpisania Traktatów Rzymskich, stanowiących fundament budowania europejskiej wspólnoty interesów oraz objęcie przez Niemcy w pierwszej połowie 2007 r. przewodnictwa w Radzie UE, skłoniły nas do podjęcia dyskusji na tematy dotyczące najbardziej aktualnych problemów politycznych, społecznych i gospodarczych, w tym przede wszystkim spraw i wyzwań stojących przed Polską i Niemcami w zakresie kształtowania wspólnej przyszłości Europy. W ramach seminarium zostały ponadto omówione wybrane kwestie dotyczące polityki samorządowej w kontekście roli aktywnej współpracy polsko-niemieckiej dla rozwoju regionu.

Kuźnia Młodych Liderów

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej już od 1997 organizuje dla młodzieży mniejszości niemieckiej różne formy kształcenia politycznego i kulturowego. Celem omawianego projektu jest przygotowanie młodzieży mniejszości niemieckiej do aktywnego działania w życiu politycznym i społecznym, a w szczególności ukazanie jej możliwości aktywnego działania w strukturach mniejszości niemieckiej w Polsce i w przejmowaniu odpowiedzialności za swoje środowisko lokalne.

Aby osiągnąć założone cele, należy przekazać młodzieży nie tylko wiedzę na temat historii regionu oraz struktur i perspektyw rozwoju mniejszości niemieckiej, lecz także praktyczne umiejętności, które pozwolą działać na arenie społeczności lokalnej. IV edycja projektu miała miejsce jesienią 2006 roku. Wzięło w niej udział 25 przedstawicieli organizacji młodzieżowych mniejszości niemieckiej (BJDM, VDH) w wieku 18-28 lat, pochodzących z województw śląskiego i opolskiego. W ramach Kuźni w 2006 roku odbyły się dwa seminaria i jeden warsztat. Warsztat, datowany na 14-15 października (Łubowice), poświęcony został tematowi „Moje miejsce i moja rola w grupie”. Pierwsze z seminariów, zatytułowane „Polskie i międzynarodowe prawodawstwo w kontekście mniejszości narodowych i etnicznych” odbyło się w gliwickiej siedzibie Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej 18-19 listopada, natomiast drugie poświęcone zagadnieniu „Niemcy na Górnym Śląsku. Historyczne uwarunkowania i tło polityczne. Charakterystyka mniejszości niemieckiej na Górnym Śląsku”, miało miejsce w dniach 2-3 grudnia w Łubowicach.

Cykl koncertów „Piosenka nie zna granic”

10 czerwca 2007 roku w sali koncertowej Gliwickiego Teatru Muzycznego oraz w Raciborskim Centrum Kultury odbył się **koncert z okazji prezydencji Niemiec w Unii Europejskiej**. Wykonawcami koncertu będą znani muzycy z Niemiec.

Do udziału w koncertach zaprosił Konsulat Generalny Republiki Federalnej Niemiec we Wrocławiu oraz Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej. Patronat honorowy nad projektem objęli Konsul Generalny Republiki Federalnej Niemiec dr Helmut Schöps oraz Przewodniczący Związku Mniejszości Niemieckiej. Projekt uzyskał wsparcie Marszałka Województwa Opolskiego Józefa Sebesty.

Prezydencja Niemiec w Unii Europejskiej stała się okazją do bardzo intensywnych rozmów na temat przyszłości również relacji polsko-niemieckich w kontekście zjednoczonej Europy. Na pierwszy plan rozmów wysunęły się oczywiście najbardziej aktualne kwestie natury ekonomicznej i politycznej, jednak wśród priorytetów Niemiec - w ramach jej prezydencji – znalazła się również kultura, zaś w szczególności takie aspekty jak polityka kulturalna UE jako uzupełnienie polityki narodowej poszczególnych państw członkowskich, wspieranie wspólnej tożsamości, jak również wzmocnienie kultury w Europie. Górny Śląsk, jako region o ściśle europejskiej historii i bogactwie wielokulturowości, jest znakomitym przykładem na to, jak idee wielokulturowości i jedności europejskiej potrafią ze sobą współistnieć nie wykluczając się wzajemnie. Koncert przedstawicieli popularnej, współczesnej muzyki niemieckiej będzie okazją do pogłębiania procesu porozumienia i polsko-niemieckiego dialogu.

Publikacja „Pod płaszczem świętej Anny”

Na publikację zatytułowaną „Pod płaszczem świętej Anny” złożyły się referaty wygłoszone podczas konferencji historycznej, jaka z udziałem Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej odbyła się w Domu Pielgrzyma w ramach obchodów 350-lecia przybycia Franciszkanów na Górę Świętej Anny. Sesja została zorganizowana przez Klasztor Franciszkanów na Górze Świętej Anny oraz Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej przy wsparciu Konsulatu Generalnego Republiki Federalnej Niemiec we Wrocławiu oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego.

Tytuł publikacji nawiązuje do hasła konferencji i zagadnień na niej poruszanych, mających na celu ukazanie historii Góry Świętej Anny na przestrzeni ostatnich 350 lat oraz działalności i wieloletniej pracy zakonnych braci na terenie sanktuarium. Zamieszczone w zbiorze referaty poruszają zarówno zagadnienia z odległej przeszłości, ukazujące sytuację Kościoła na Górnym Śląsku w XVII w. oraz prezentujące wybitne postacie kształtujące oblicze franciszkańskiego klasztoru w przeszłości, jak i współczesne, dotyczące np. dokumentów Urzędu do spraw Wyznań relacjonujących przebieg uroczystości kościelnych odbywających się na Górze Świętej Anny w 1953 r. Oprócz tematów historycznych prelegenci dotknęli m.in. kwestii związanych z duchowym wymiarem sanktuarium, ruchem pielgrzymkowym w ostatnim dziesięcioleciu, a także bibliograficznym dorobkiem Góry Świętej Anny w polskim piśmiennictwie naukowym oraz innych publikacjach i pracach niepublikowanych. Wśród prelegentów, których referaty zawiera niniejszy zbiór znajdują się m.in.: ks. Jan Górecki, ks. Bp. Jan Kopiec, Wanda Musialik, Kirsten Schmies.

Jak pisze we wstępie do książki o Jozafat Roman Gohly OFM: *Prezentowane opracowanie kierujemy zarówno do historyków, jak i miłośników sanktuarium św. Anny Samotrzeciej, nauczycieli i uczniów (.). Mamy nadzieję, że opracowanie to będzie stanowić inspirację do podejmowania dalszych badań nad historią Góry Świętej Anny.*

Komiks "Tajemnice Opolszczyzny. Odkrywcza wyprawa z Bobbym i Molly"

Kolejna tegoroczna publikacja Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej powstała we współpracy z rysownikiem Arturem Klośką oraz dzięki wsparciu Instytutu Goethego w Krakowie. Książka ta pod wieloma względami różni się od większości realizowanych dotychczas przez nas publikacji. Z myślą o młodym czytelniku powstał bowiem komiks, w którym wykreowane przez Artura Klośkę postaci Bobby i Molly odbywają wędrowkę po mniej lub bardziej znanych miejscowościach zachodniej części Górnego Śląska, opowiadając o legendach, historiach i postaciach z nimi związanych. Pragniemy w ten sposób zwrócić uwagę na kwestie polsko-niemieckich, ale także żydowskich czy czeskich źródeł kulturowych naszego regionu oraz na to, czy i jak owo bogactwo wielokulturowości jest obecne na dzisiejszym Górnym Śląsku. Chcemy także zachęcić młodych ludzi do sięgania w głąb bogactwa historycznego tego regionu i poszukiwania swych kulturowych korzeni. Książka opracowana została jednocześnie w języku polskim i niemieckim, co z jednej strony przypomina o niemieckim dziedzictwie tego wyjątkowego regionu, z drugiej strony stwarza czytelnikowi możliwość sprawdzenia lub też poszerzenia swych umiejętności językowych.

W pewnym stopniu książka ta wychodzi naprzeciw zapotrzebowaniu na (obrazkowy) podręcznik dla młodzieży poświęcony historii regionalnej, którego jako ogólnodostępnej pozycji książkowej brak jeszcze w szkołach. Komiks należy oczywiście pojmować jako atrakcyjny dodatek, który nie aspiruje do miana podręcznika zapełniającego istniejącą lukę, ale zachęca do tego, by udać się w wolnym czasie na wycieczkę wskazanymi śladami, które być może doprowadzą do odkrycia nowego świata w naszym najbliższym otoczeniu.

Publikacja pokonferencyjna zawierająca wybór referatów wygłoszonych podczas X i XI Seminarium Śląskiego

Seminarium Śląskie jest niewątpliwie jedną z najważniejszych imprez poświęconych tematyce śląskiej i polsko-niemieckiej w naszym regionie. Myśl przewodnią X Seminarium Śląskiego stanowiły rozważania nad Śląskiem jako regionem pogranicza / pomostu między Polską a Niemcami. Trwający wówczas "Rok Polsko-Niemiecki 2005/2006" oraz fakt, iż mniejszość niemiecka funkcjonuje w demokratycznej Polsce już od 15 lat, skłoniła nas do podjęcia próby swoistego podsumowania tych kilkunastu lat współpracy oraz oceny realizacji traktatów polsko-niemieckich. W ramach seminarium podjęta została również dyskusja nad zagadnieniem tożsamości śląskiej oraz wpływem wielokulturowego dziedzictwa Górnego Śląska na rozwój regionu.

Rozważania XI Seminarium Śląskiego skupione były wokół zagadnienia współpracy Polaków i Niemców wobec nowych europejskich wyzwań. Była też prób podsumowania wyników dotychczasowej współpracy, stopnia zaangażowania po obydwu stronach, a także zwrócenia uwagi na obecne oraz przyszłe zadania mniejszości niemieckiej odnośnie jej roli w życiu społecznym i kulturowym w Polsce. W ramach Seminarium tradycyjnie podjęta została dyskusja nad zagadnieniem tożsamości regionalnej oraz wpływem wielokulturowego dziedzictwa górnośląskiego na rozwój tradycyjnie różnorodnego regionu w Europie.

Lektura także i tego tomu – obok trzech wcześniejszych – pozwoliła czytelnikowi posmakować klimatu tradycyjnych już debat na Zamku w Kamieniu Śląskim, których dorobek i wkład w dialog mieszkańców regionu zainteresowanych jego historią, teraźniejszością i przyszłością jest znaczny – służy on bowiem poszerzaniu wiedzy, otwartej wymianie poglądów w atmosferze zaufania oraz budowaniu zrębów silnej tożsamości regionalnej. Ta właśnie tożsamość regionalna daje nadzieję na to, że Górny Śląsk, czerpiąc siłę ze swojego wielokulturowego dziedzictwa, ma szansę na rozwój i zachowanie nowoczesnej regionalnej tożsamości w jednoczącej się Europie.

Publikacja pokonkursowa „Gliwice i Górny Śląsk jako wspólne polsko-niemieckie dziedzictwo kulturowe. Poszukujemy nowego Horsta Bienka”

Pod takim tytułem, w piętnastą rocznicę śmierci Horsta Bienka, Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej wraz z Instytutem Goethego w Krakowie oraz Samorządem Miasta Gliwice przy wsparciu Konsulatu Generalnego Republiki Federalnej Niemiec we Wrocławiu ogłosił konkurs literacki dla młodych ludzi poszukujących polsko-niemieckich wątków historii i kultury Górnego Śląska oraz Gliwic – rodzinnego miasta Bienka.

Publikacja pokonkursowa jest zbiorem prac nagrodzonych, wyróżnionych i zauważonych. Nie jest jedynie "pokonkursową pamiątką", lecz stanowi ważną literacką próbę poszukiwania przez młode

pokolenie swej tożsamości kulturowej poprzez opis otaczającego ich świata. Chcieliśmy bowiem nie tylko spopularyzować literaturę Horsta Bienka, a przez to także historię Górnego Śląska, ale nade wszystko zaprosić młodych ludzi w wieku 15-25 lat do literackiej refleksji nad Górnym Śląskiem – tym dawnym i obecnym; zachęcić ich do wpatrywania się w historyczną i dzisiejszą strukturę swojego miasta i regionu, poznawania jego rytmu, jego tajemnic, strzepywania kurzu ze starych kamienic przy rynku lub na wyblakłych zdjęciach, wpatrywaniu się w oczy ludzi starszego pokolenia, którzy urodzili się *in Oberschlesien* a umrą na Górnym Śląsku; wreszcie do twórczego przypatrywania się ludziom własnego pokolenia i samemu sobie. W czasie trwania konkursu nadesłanych zostało blisko sześćdziesiąt prac, a wśród nich wiele wierszy, opowiadań oraz utworów o charakterze publicystycznym. Narzucona regulaminem konkursowym tematyka śląska nie była przeszkodą także dla młodych autorów spoza regionu – w konkursie udział wzięły osoby z województw mazowieckiego, wielkopolskiego czy nawet z Włoch.

Uroczyste ogłoszenie zwycięzców oraz wręczenie nagród odbyło się w Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej 7 grudnia 2006 roku – w dniu 16 rocznicy śmierci Horsta Bienka. Poszukiwaliśmy "nowego Horsta Bienka" – czy poszukiwania się powiodły? Jury, w skład którego weszli Krzysztof Karwat i dr Grzegorz Olszański, dokonało wyboru; na koniec powiedziano: „oddajemy teraz ów werdykt Państwu niejako do weryfikacji, zachęcając także do własnych odkryć związanych z Gliwicami i Górnym Śląskiem”.

Publikacja pokonferencyjna pt.: „Z dziejów i dorobku polskiego i niemieckiego czasopiśmiennictwa na Śląsku”

„Z dziejów i dorobku polskiego i niemieckiego czasopiśmiennictwa na Śląsku” to pokłosie konferencji naukowej zorganizowanej przez Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Opolskiego. Celem, który przyświecał zorganizowanemu w dniach 18-19 maja 2004 roku sympozjum, było między innymi wzbogacenie świadomości historycznej współczesnych mieszkańców Śląska oraz dążenie do pełniejszego poznania bogatego dorobku tego wielokulturowego regionu. Publikacja ta ma zatem wyjątkowe znaczenie, gdyż zawiera ona szczegółowe opracowanie traktujące o czasopiśmie wydanych na Górnym Śląsku. Stanowi ona zbiór szkiców dotyczących zarówno polskiego, jak i niemieckiego czasopiśmiennictwa, mających na celu przypomnienie mieszkańcom Śląska o bogactwie dorobku wcześniejszych pokoleń. Bogactwo i różnorodność problematyki odzwierciedla wielokulturowość śląskiego pogranicza, a teksty zawarte w tomie są rzeczowe, zwięzłe, wsparte obiektywnymi ocenami. Wśród zebranych materiałów konferencyjnych znajdują się prace wybitnych folklorystów, polonistów oraz germanistów traktujące o takich czasopiśmie, jak: "Der Oberschlesier", "Wczoraj - Dzisiaj - Jutro", "Kattowitzer Zeitung" czy "Katolik".